

KÉPES SZAKKÖZLÖNY A VADÁSZAT, LÖVÉSZET, HALÁSZAT ÉS HALTENYÉSZTÉS KÖRÉBŐL.

Szerkesztik: gróf ZICHY IMRE és gróf KREITH BÉLA.

Előfizetési ára: Egész évre 5 frt, fél évre 2 frt 70 kr. Megjelenik minden hó 1-én, 10-én és 20-án.

Levelek a „Vadász-Ujság” szerkesztőségének, előfizetések a kiadóhivatalnak Budapestre, fürdőutca 4. sz. a. címzendők.

S o l y m á s z a t.

A vadászat e neme régebbi időben igen kedvelt foglalkozás és kétféle volt: magas reptü (haute volerie) és alacsony reptü (basse volerie). Ezen osztályozás a ragadozó madarak fajaitól, melyek a vadászatokra alkalmaztattak, veszi eredetét. A magas reptü sólymáshoz oly madarak tartoztak, melyeknek szárnyaik hosszabbra nyultak farkuk tollazatánál és felülről lefelé egyenesen és nyilsebesen csaptak le a zsákmányra. Ezen madarak között legjelesebb az izlandi sólyom s ha fehér fajhoz tartozott, különös becsü volt. A magas reptüekhez soroltattak tovább: a szabdasólyom (lanarius) nemes, (gentilis) vándor, (peregrinus) fekete, (niger) ölyü, (subbutes) és sziklai sólyom (acesalon).

Az alacsony reptüek osztályát azok képezték, melyek rövid szárnyakkal bírtak és reptükben vízszintes irányban hátulról vagy oldalról vágta a zsákmányra. Ide tartoznak: a kerra- és héja-sólyom, (palumbarius) és a karvaly-sólyom, (nisus). — Ez utóbbi sólyom-faj himjét a sólymárok mosketnek hitták.

Az elsorolt sólyom-fajoknál, az ölyü és sziklai sólymot kivéve, a nőstény mindenkor nagyobb és erősebb mint a him, ezért becsesebb is volt és sólymár-nyelven tierceletnek — neveztetett. A magas reptüek főleg: kócsag, daru, császármadár, galamb, lúd és nyúl vadászatra használtattak: míg a kerra és karvaly sólyom többnyire fáczán-, fogoly- és kacsá fogdosásra szolgált. Egyébiránt ez nem volt változatlan szabály, mert minden sólyom a vadászatnak oly nemére lón alkalmazva, melyre kellő erőt és ügyességet tanusított.

Az itt idomítandó sólymokat vagy fészkekből szedik, vagy szállós fiók korukban lépvesszővel, vagy pedig mint anyányi szilaj madarakat áthúzódáskor fogják. Az utóbbi

fogatást, különössége miatt közelebbről ismertetjük meg olvasóinkkal.

A sólymár késő ősszel vadgödört ás magának és fölötte halom alaku gyepes tetőt épít, nyilást hagyván középen. Egy megszelidített göboly-szarkát porázra kötve a nyílason kieresztenek, mely mihelyt észre veszi a sólymot, visszabujik a nyílason és nyugtalanságával s figyelmével a sólyom csavargását az ott levő sólymárnak elárulja. Ha a sólyom nem távozik, akkor a sólymár betanított két galambot, melyek füttyre engedelmeskednek és visszatérnek, ereszt ki; a sólyom megpillantván a prédát, feléjük tart, az eldöntő pillanat nincsen messze: a gödör közelében készen van egy felállított tőr, közepe táján karikával ellátva, melyen át vékony madzag fut s ennek végei a sólymár kezében vannak, mert az egyik vége az áldozat-galamb lábára köttetik és ez a tőr karikája felé húzatik: ha a sólyom az odanyujtott zsákmányra csap, a sólymár hirtelen lerántja a tört s megvan a fogoly. Ha nem vén, jó és erős testalkatu s tollazata hibátlan: akkor mindjárt idomító fejkosarat kap; ha nem felel meg a sólymár kívánatának, tüstént megöletik. A sólymárok úgy ismerik már külsejéről a jó sólymot, mint a lóismerők a lovat.

Már a fészkekből szedett vagy szállós sólyom idomítása is nagy szorgalmat, türelmet és ügyességet igényel; mennyivel több baj lehet tehát a szilaj sólyom idomításával. Itt nem lehet czélunk az idomítás minden fokozatát tüzetesen tárgyalni, utasítván a kedvelőket részint az e tárgy munkákra, részint és főleg a gyakorlatra: azonban mégsem mulaszthatjuk el róla egy-két szóval megemlékezni.

Miután a sólyom fejére a kosár, és lábszáraira karikás szíjak köttettek, három napig, sőt olykor tovább is

koplal s álomtól fosztatik meg, mire rendszeren elbágyad és kimerül, hogy kosár nélkül kézről mohón szedi a kinált eledelt. Ezen etetés, ha a sólyom nem ijedős, ismétlődő, míg jól lakik és akkor az alvás is megengedhető neki. — Ezután szalagra kerül és azon huzogatva kézről etetésre szoktattatik. Ha ezt megszokta, akkor ugyanazon helyiségben, hol az etetés módját utoljára gyakorolá, fogat vele a sólymár egy galambot vagy csirkét, melyet megölnie is szabad.

Az egész eljárás elejétől kezdve most a szabadban kerül ismétlésre, hol is szintén a megnyirbált galambot vagy csirkét fogja és öli meg. Azután etetőre csalogatja őt a sólymár, melyről az oda szegzett eledelt kénytelen magának leszedegetni és elhordogatni. Az etető nem egyéb, mint közönséges fatuskó, melyre oly madár szárnyai vannak szegezve, a minőnek fogdosására különösen idomítandó a sólyom. Ha mindezeket félénkség és habozás nélkül teszi meg, ha kutyák- s lovakhoz szokott, akkor már annyira van, hogy gyakorlott sólyom kíséretében vadászatra bocsátható.

Azonkívül a sólymászathoz tartozó madarak annyiféle és egyéb esetleges bajnak vannak kitéve, ápolásuk annyi gonddal jár, hogy a vadászat ezen ága magában véve már tanulmány és mesterség.

Bár mennyire kedvelt és becses vala régenten a sólymász, lassanként mégis hanyatlani kezdett, míg végre egészen elszállt; ennek a löfegyver behozatala és a serét felalálása az oka. Napjainkban ismét, különösen Hollandiában, föléledett, hol tulajdonképen sohasem is szűnt meg egészen. Jelesül Valkenswaard nevű nagy falu és attól nem messze eső s északi Brabantban fekvő Waalre helység nagy hirben voltak az ott idomított sólymokról és ügyes sólymárokról. Régenten majdnem minden udvari sólymár ott képeztetett. — A mult század végén Valkenswaardban még 30, és Waalreban 2 sólymár-mester volt, kik által évenként közel 100,000 firt került forgalomba. Valkenswaard oly hirrel birt, hogy 1781. évben II. József császár, ki gróf Falkenstein álnév alatt utazott a külföldön, ezen helységet is érdemesíté látogatására. A helybeli sólymárok sólymaikkal együtt elébe mentek és jelenlétben egy kócsagot fogattak, miért a császár megjutalmazta őket. Más magas rangú uraságok is meglátogatták e helyet, — hol a sólymász a jelenkorig fentartotta magát.

Szeptemberben göbölyszarkák fogatnak a nyírfákra rakott lépveszszőkön, melyekre egerek huzatnak. Október és novemberben vándor-sólymokat szokás fogni törben, a lesgödör közelében. Itt-ott ölyüsólymot is fognak ez időben, de ezek rendszerint csak egy évesek.

Ezt a fajt leginkább kócsagokra használják és Norvégiából szerzik. Dar. bja, állítólag, 300 pftba kerül. Milyhelyt a sólyom családokra szokott, emberek közé kézen kell hordani, hogy szelidüljön. Deczemberben kezdődik az idomítás: galambra, fogolyra és tyukra; és ha a galambbal ismételtetik, ennek csak az a célja, hogy a sólyom megértse, miszerint csak úgy kap eledelt, — ha minden alkalommal kézre jó.

Később meg lehet kísértetni vele erdőn a galambfogást. Az idomítás szaka márcziusig tart. Áprilban már a fogott kócsagokra eresztetnek; májusban ugyanaz vad kócsagokkal gyakoroltatik: végre varjukra is kerül a sor s ez a vedlésig tart, mi rendszeren július végével vagy augusztus elején áll be.

A vándor-sólymot júniusban szedik fészekből és etetik még szállós lesz; ezután szabadon hagyják repülni a fogóban, hol szabadon fogdos. Erre idomítás alá kerül, hogy szeptember, október és novemberben foglyokat lehessen vele vadászni. Ugyan-e bánásmódban részesül az ölyü-sólyom is, melylyel — a vedlési időszakot kivéve — egész éven át tengeri nyúlra vadásznak. Izlandi sólyom november, deczember és januárban idomittatik: márczius, ápri-

lis és májusban pedig nyulakra használtatik, mi azonban igen vadászatellenes eljárás.

A gelderni kerületben fekvő Loo várban gyűlnek össze a solymászok minden évben ápril végével és júniusban kezdik a solymászatot, mely csak július végéig tart, t. i. a vedlésig. A solymászati időszak alatt naponként délutáni 4—8 óráig tart a vadászat. Az időszak lejártával a silányabb vándorsolymokat szabadon bocsátják, az ölymüsolymokat pedig, minthogy 4—5 évig is használható, megtartják.

Farkasvadászat (louveterie) Franciaországban.

Sajátságos illusztrációt nyújt a mivelődés-történelemhez, hogy a farkas, Európa e legkártékonyabb ragadozója, e világrész egész közbenső részében kipusztult, míg a kontinens nyugati és keleti országaiban még mindig nagyban el van terjedve, különösen az utóbbiakban, nagy kárára a személyes biztonságnak s az állati tenyészetnek. — Nyugat-Európában. Spanyolország s Franciaország névszerint azok az országok, a hol a farkas honos. Az elsőben a Pirinák és Sierra-hegység nyújt neki állandó tartózkodó helyet, a másodikban csoportokban, különösen a Jura-hegységben, az Ardennek és tengeri Alpok közt s a spanyol határszélen fordul elő; innen barangol aztán ki télviz idején Schweitzba, Elzaszba, a rajnai vidékekre s még Belgiumba is.

A farkasvadászat Franciaországban már ős időktől fogva egy külön szervezettel bíró egyesületet illetett, mely bizonyos tekintetben vadászati rendőrségnek tekinthető, s tekintélyes kiváltságokkal volt felruházva. — Ennek tagjai alkották a louvetieriet, s a társaság jóformán katonailag volt szervezve. Elén állott a fő farkas-vadászmester (grand louvetier); e mi nagy rang s csak nemes nagybirtokosok kapták meg, és gyakran, bár nem mindig, össze volt kötve az udvari farkasvadász-mesteri méltósággal. — Mellé az al-vadászmesterek (louveteriers) voltak rendelve, a kik a farkasvadászatnál alkalmazott legénység fölött vitték a parancsnokságot. A nagy francia forradalom sok régi viszonyt, különösen a melyek a régi nagybirtokosi jogokon alapultak, megváltoztatott, s ez módosította a louveterie intézményének régi alakját is; de nem tűnt le a színtérről, hanem az első császárság alatt újra szervezték, még pedig oly módon, hogy minden arisztokratikus nymbusa odaveszett, s minden kényszere megszűnt. Jelenben a louveterienek nevezett farkas-vadászegyesület tagja lehet minden francia földbirtokos, a ki kötelezi magát, hogy bizonyos equipaget — hajtók, lovak és kutyák meghatározott mennyiségét — a farkas s általában a ragadozó vadakra vadászhasson, ott és úgy, a hogy neki tetszik. — Minthogy a farkas-vadászatot szívesen parforce hajtják végre, a louveterie Franciaországban egyúttal egy nagy vadász-, lovagló- és rókász-egyesületet képez, mely egyesíti magában a francia sport- és vadász-világ színe-javát.

Ujabbán a gazdák mind sürűbben és hangosabban szót emelnek a louveterie intézménye ellen, mely a hogy a lapok maliciózusan állítják, több kárt okoz, mint maga a vad. Szemére vetik ez intézménynek, hogy inkább a farkas fentartására szolgál, mint kiirtására, a mi mégis feladata volna. A louveterie azonban védi magát e szemrehányás ellen, s rá mutat, hogy tagjai közérdekű szolgálataikat nemcsak ingyen teljesítik, de hogy a louveterie vezetői (lieutenant) — nagybirtokosok, intelligens vadászat-kedvelők — igen jelentős terheket viselnek, az equipageok tartása, az idő ráfordítása, személyes fáradoalmak, s a minden vadászattal kikerülhetlenül kapcsolatos kiadások által.

A franciaországi louveterie jelenlegi állománya számlál 462 louvetieret vagy vadász-mestert (lieutenant de louveterie) s 521 vadászt (piqueur), kiknek 7305 kutyából álló equipage áll rendelkezésükre. A társaság évi jelentésében a vadászlovak száma nincs kimutatva, a mit szemére is hánynak s azt állítják, hogy loállománya sem a vál-

lalt kötelezettségeknek, sem a szükségnek nem felel meg.

Az 1877-1878-iki vadász-évadban a louveterie személyzete következő számú kártékony vadat terített le:

farkast, himet	326
„ nőtényt.	76
„ kölyköt	153
rökát	6771
borzot	5036
vaddisznót	5328

összesen 17.690 darabot.

Figyelembe kell azonban venni, hogy nemesak a louveterie, de más vadászok is foglalkoznak kártékony állatok irtásával, úgy hogy az egész országban elejtett vadak száma a főncbbinek tán kétszeresét teszi ki. A közlött jegyzék számai azonban mindenesetre a legerősebb argumentumot nyújtják a louveterie fennállása ellen. Azt mondják nevezetesen, hogy ha az egyesület vállalt köteletségének szigoruan utána járna, s a rablójóság kiirtását igazán komolyan venné, épen a legveszedelmesebb vadból, — mely téli esatangolásával az ország minden részén rémületet költ s mérhetetlen károkat okoz, nem olyan neveltségesen csekély számot ejtett volna el. A mennyire a hivatalos adatok terjednek, a mult novembertől februárig terjedő 4 hónapban a farkasok Franciaországban 130,000 db házi állatot s több mint 100 embert támadtak meg vagy szakgattak szét.

Ha pedig azt az 555 számot közelebről tekintjük, az elfogulatlan ember előtt föl kell tűnnie, hogy a közt a felnött hím farkasok aránylag nagy számával szemben aránylag mily kevés nőstény és kölyök áll. Majdnem lehetetlen elhinni, hogy itt rendszeresen folytatott irtással volna dolgunk. Az öreg hím farkasokat az üzekedési időszak után gondosan vadásszák, a terhes anyákat ellenben, kiktől a faj fentartása függ, kimélik, nemkülönben a kölyköket, egy érdekes sport reményét, — mely kilátást nyújt a jövő campagneon eredményes vadászatokra.

E — sajnos — kétségbevonhatlan tényeken alapulnak főleg azok a hangos szemrehányások, — melyek most Franciaország minden vidékéről a louveterie ellen hangzanak. A farkasok — így szólunk — csak vadászati örömeik tárgyai, s így kedves állatok, melyeket csak elővigyázatosan lehet tizedelni, nehogy jövőre a sport élvezésétől megfoszszák magokat. Egy régi példaszó így fejezi ki ezt: *Se menager une poire pour le soif.*

De ez a multság mégis egy kissé sok veszélyvel van összekötve a polgári társaságra s annak javaira nézve s különösen sokkal többre kerül a földművelésnek, semhogy a vadászszomj eloltására más eszközzel ne lenne pótolható. — Maga a louveterie által a legutóbbi évekről összeállított statistika főnebb közölt számai megegyezhetetlenul bizonyítják, hogy a farkas Franciaországban szaporodik, — a helyett, hogy fogyna, s ez oly állapot, melyet egy, a civilizáció csúspontján álló országban nem lehet tűrni. Így hát a farkasok pusztításairól naponként hallható rémhírek által okozott mozgalomnak meg van a maga jogosultsága s nem alaprólki az a vélekedés, hogy nagy hiány van törvényes intézkedésekben, vagy ezek laza kezelése az oka a szégyenletes jelenségnek. D'Esternó gróf volt az első, a ki szenvedélyes vadász létére mint kitűnő mezőgazda a ragadozó vadaknak Franciaországban való szertelen elszaporodása miatt felszólalt s erélyes rendszabályokat követelt. A franciaországi mezőgazdák társasága (société des agriculteurs de France) küldöttséggel indítványoztatta a kormánytól, hogy tűzzön ki nagy díjakat kártékony vadak irtására, s a képviselői kamara több tagja is magáévátette a javaslatot. E szerint minden elejtett viselős nőstény farkasért 100 frank, minden megnött hím vagy nem viselős nőstény farkasért 60, s minden farkaskölyökért 20 frank állami jutalom járna, melyet a községi maire bizonyítványára helyben fizetnének ki az illetőnek. E javaslat elfogadása kétségen kívül áll.

Ily módon, mindenesetre úgy látszik, a louveterie napjai meg vannak számlálva, még akkor is, ha tagjai az intézmény teljes újjá szervezésére határozzák el magukat s megadják a követelt garanciákat, — még azt is, hogy minden a farkasok által okozott kárért szavatolnak. De hát ilyen feltételeket úgy is nehezen fognak elfogadni, melyek teljesítése különben is egy volna a társulat megsemmisülésével; mert, ha nincs már farkas, farkasvadászat sem lehetséges, s a fennálló társaságnak legalább más nevet keltene választania, mint a romantikus időből eredő louveteriet.

A vizsla és idomítása.

Magyarországon a vizslának öt faja ismeretes. Legelterjedtebb a rövidszőrű német és cseh vizsla, mely magasságra, szálasságra és erőre a többi fölülhaladja; kissé csúcsos fejéről inkább széles mint hosszú fülek lógnak; tartós, fáradhatlan, könnyen idomítható és nem szeles állat. A némethez leginkább hasonlító francia vizsla feje rövidebb és tompább. A spanyol vizslának teste alacsony és hosszú; feje nagy és erős, orra tompa, szája széles, erős lábai kevésbé kihajlottak; szép állat, de nem tanulékony, gyakran makacs, hamar romlik s testessége miatt a keresésben lomha. A közép nagyságú lengyel vizsla feje rövid, termete ormótlan, szőre borzas, könnyen tanul s vízivadászatra nagyon alkalmas állat. Végre az angol vizslának kétféle fajtát ismerjük, nevezvén azokat egyszerűen rövid vagy hosszuszőrűeknek; ezek rendszeren legfinomabb szaglások, fennhordott orral szorgalmas keresők s a vadat szilárdul megállók. — E különböző fajokat nálunk szárazon és vizen szeltiben egyaránt használják; a különféle kutya összeeresztéséből azonban annyi keresvegyület támadt, hogy a tisztafajú bármiféle vizsla évről évre ritkábbá válik.

Másként van ez Angliában, a mindennemű állattenyésztésnek példányországában, hol a fajnak vagy tisztán fentartására, vagy czélzerű vegyítésére s az ivadékra a a kutyaéknál is gondosan ügyelnek. Ehhez képest a különböző fajoknak, tulajdonaikhoz és képességükhez mért feladatuk, sőt elnevezésük is különböző. A rövid sima szőrű, tisztán angol vizslafaj neve pointer; a hosszuszőrű és lompos farkú setter, mely a pointer és spaniel vegyítéséből származván, a finom hosszú szőrzetet ez utóbbi öröklé. A spaniel (a mi elromlott spanyol vizslánk eredeti faja) kétféle: vízi spaniel, rövid mély testű, rövid farkú s mindenütt borzas füstös-szőrű kutya, melyet leginkább kacsavadászatra használnak; és a cocker spaniel, alacsony, igen hosszuszőrű, mely többnyire májszínű, vagy fehér, májzsin foltokkal tarkázva; fülei hosszúak, idomítása nehezebb, mint a pointeré vagy setteré, de jól idomítva minden vadra s különösen erdei szalonkára alkalmas.

Pointer, setter vagy spaniel, a német ezeket vegyesen Vorstehhund, Hühnerhund, Wachtelhundnak, a magyar általában vizslának nevezi.

A pointer és setter érdemeiről nagyon eltérők a vélemények s Angliában egész verseny áll a fölött, melyik bir a kettő közül több előnnyel.

Egy szakavatott toll a pointer és setter különleges érdemeiről következőkép ír:

A setter edzettebb, hidegben jobban kiállja a sárat, mint a vizeb s általában kitűnőbb, sűrűségben bátrabb, gyorsabb s a tövisszurásra nem oly fogékony mint a pointer, mely viszont a hőséget jobban kiállja, — az ivást könnyebben nélkülözi, idomítása nem oly bajos s a szabadban nem oly makacs. Ez a hidegre, amaz a melegre érzékenyebb. A setter hamarabb romlik és kitanul, mint a pointer, minek oka egyedül az lehet, hogy spaniel vegyülete lévén, ennek átalkodottságát öröklé.

A vadászeb szőrének színe némi fontossággal bir. A sötétzsin a napsugarat jobban magába veszi mint a világos; következéskép forró égélj alá kevésbé alkalmas. Hő-

ségben a pointer jobb a setternél, mert szőrszíne világosabb, habár különben a nap sugarai könnyebben áthatnak könnyű ruháján, mint a setter vastag bundáján; míg más részt a hideget, mely a pointert megviselné, a setter alig érzi meg.

Az idomítás, a kutya kölyökkorában mennél hamarabb kezdendő meg. Szokásai ekkor vesznek irányt, tehetségei ekkor fejlődnek s engedelmisségét csak ekkor lehet biztosítani. Ha idomítása csaknem kifejltségeig maradna el, akkor megtörhető ugyan a vizsla, de nagy bajjal s annak kockázatásával, hogy természetének legjobb tulajdonai megsemmisülnek. Ekként mindig nehezebb lesz fűken tartása s folytonos gyakorlat szükséges, mely kötelességére emlékeztesse, míg mérsékelt kora tanítással s feltétlen engedelmisségre szoktatással jól nevelhető fel s midőn már egészen kifejlett is, a vadászat bárminő nemében könnyen okul helyes felfogásu értelmisége.

Az angol breaking-nek — megtörés-nek — nevezi a modort, melylyel a rossz szokásokat a vadászebekből kiverik. Magyarul ezt kényszer-idomításnak is lehetne nevezni, de miután a megtörés is eredeti magyar kifejezés, (p. o. sors megtöri az embert), nincs ok, miért ne mondjuk a kényszeridomítást röviden megtörésnek.

Ha az állatok több hónapon át teljes szabadságban növekedtek, a szigor gyakran elkerülhetlenné válik, melylyel természetes önféjű nyakasságuk megtöressék. — Nincs könnyebb mint a rossz szokásoknak elejét venni; de gyakran lehetetlenséggel határos a kutyát azoktól elszoktatni. Egy régi angol közmondás ezt tartja: „Nehéz a vén kutyát új mesterségre tanítani;“ de bármily nehéz legyen is, erre folyvást szükség van; a tanítás azonban oly tökéletlenül történik, hogy a jól idomított kutya ritkaság a félig idomítottak nagy seregében s a sportsmanek folyvást elsőrendű vadászeb híjával vannak. Az egyik szeles, a másik nem áll szilárdan; a harmadik nem hozza el a lelőtt vadat; a negyedik nem hallgat szóra; az ötödik megtépi a vadat; a hatodik nem megy vízbe; a hetedik fenytésre megszőkik; a nyolcadik madár vagy mókus után fut; a kilencedik a lelőtt vadat nem tudja nyomozni; a tizedik engedetlenségre hajlandó s más vadász által elcsalni engedi magát. E hibák kora idomítással és feltétlen engedelmisségre szoktatással, sohasem vagy csak ritkán fordulnának elő.

Legelőször is, ki jó vadászeb akar nevelni, két kölyköt szerezzen azért, hogy ha az egyik el is döglenék, a másik megmaradjon. Aztán ha az egyik jobb mint a másik; az ember a jobbat tartja meg; ha mind a kettő jó, az egyik megtéríti a másikra tett költségeket. Különösen kell ügyelni arra, hogy a kölykek jó egészséges törzsből származottak legyenek. Ki a kölykekben válogathat, a legerősebbet, legbátrabbat és legszebbet válassza. Mennél tüzezebb, annál jobb. A csikók közt is a legvadabb válik legjobb lóvá. A szint illetőleg, ez merő izlés dolga s nem lényeges dolog, kivéve az éghajlat, vagy a terület színe, melyben az eb alkalmazva lesz, veendő tekintetbe. Perczig sem hiszem, hogy a kutya jóságára nézve a fehér vagy fekete, sárga vagy barna szín határozó legyen; forró égélj alatt azonban a világos szín előnyösebb, miután a nap kevésbé hat rá.

Vadászoknak tehát csak általános elvekről írunk s felteszszük, hogy a házi idomításban jártasak és a kutyákat a rendes vezényszavakra, minők p. o. lapulj, keress, hozd el, vízbe, vigyázz, lassan stb. megértésére és fogadására teljesen betaníták.

A vadászebnek azonban házi idomításon kívül vadászati idomításra is van szüksége; kell, hogy a tért bejárni, a vadat feltalálni stb. tudja; kell, hogy folyvást korlátok közt lehessen tartani s urához bizonyos távolságban maradjon. Ha jól van nevelve, kevés biztatással is jól végzendő dolgát. Természeti hajlamait, hogy ezek ura kívánságának megfelelőek legyenek, csak izgatni vagy korlátozni kellend.

Feltétlen engedelmisségre othotn is lehet ugyan szoktatni, de legjobb öt diesősége mezején lehető leghamarább gyakorlatba fogni.

Az ebdomításnál különösen kettőre kell ügyelni; először, hogy a kutya tökéletesen tudja, mit nem szabad tennie, másodsor, hogy a leglágyabb szóra, jelre ismerje köteleességét. Az első pont keresztülvitele sokkal könnyebb a másodikénál s egyszerűen abban áll, hogy a kutya valahányszor önféjűsködni vagy ura parancsa ellenére tenni akar, határozott s következetes gátlást tapasztaljon. A második pont már valamivel több ismeretet, ítélő tehetséget, belátást és türelmet igényel. Irányadólag mérsékelni az eb természetét, azokat a vadász akarátának feltétlen teljesítésére szoktatni s úgy képezni, hogy az eb a tőle kívánt teendőknél jól megfeleljen: ebből áll a feladat.

Tegyük fel, hogy a vizsla jól érti már a „lapulj, lassan, előre, keress, rajta, hozd el“ sat. kifejezéseket és ezeknek engedelmeskedni is szokott. Most már tanítsuk arra, vagy inkább mutassuk meg neki, miként kell keresnie a vadat. Nyírott szárnyu élő fűj vagy fogoly lábára zsineget kötve, hagyjuk azt 50—60 ölnyre különböző irányban futni, (ha élő vad nem volna kapható, löttet lehet ekként meghurezolni,) s ezután tegyük le a fűjet vagy foglyot kalitba, vezessük az ebet a nyomra s tegyük próbára és gyakoroljuk szaglását. Ha eltér a nyomról, mutassuk meg azt neki újra s biztassuk jó irányban haladásra, „lassan“t ismételve, midőn közelit a vadhoz. Hol sok a vad, ezen ál-vadászat természetesen nem gyakran ismétlődő, bár az otthoni gyakorlatra is maradhat idő, mikor rövid kirándulásra sincs alkalom.

A tér bekeresésére könnyű a vizslát tanítani, csak folytonos jó kedvvel történjék a biztatás, mely a „keress“ szó kíséretében kézzel intésből álljon. Ha a kutya messze vagy rossz irányba térne, eleinte visszahívni, jó irányba igazítani s folyvást arra szoktatni kell, hogy szóra hajtson s a kézintésre ügyeljen annyira, hogy alkalomszerűleg ily intés is elég legyen neki. A megtöréssel idomított különféle módszereket használnak a kutyáknak szófogadókká tételére. Nem egy szegény vizslát láttam sebekkel nyakán, mit a befelé álló szegekkel ellátott nyakravaló okozott. Ehhez t. i. hosszú zsineget kötnek, s ha a kutya a parancs szóra nem engedelmeskedik rögtön, megrántják. E módot én általában nem helyeslem, bár vannak esetek midőn szükséges az, kivált fiatal korokban elhanyagolt kutyáknál, melyeken minden szelidebb kísérlet meghiusult.

Némely kutya a lelőtt vadat tépni szereti. Ennek úgy lehet elejét venni, ha a tanításkor csak oly tárgyat hoztatnak el vele, mely száját sérti, ha harapja. Ámde az „elhozás“ tanítását rendkívül megnehezíti az, ha a kutya folyvást attól tart, hogy megsérti magát, minélfogva e módszer használatánál nagyon kell ügyelni arra, hogy az elhozáásra dobott tárgy csak nagyobb szorításra vagyis keményebb harapásra sértsen. Ennél azonban jobb és biztosabb módnak tartom azt, hogy a hozás-hoz már értő kutyát fűj vagy fogoly elhozásával gyakorolják, s okszerű tanítással s fenytéssel az elhozott állatnak rázásától, harapdálásától és megesonkításától elszoktatják. Jóságától nem fog oly kedvvel lelőtt vadat elhozni, ha szája a kísérleteken megsérült. Azonban a szűrő rendszer, ha nem túlszigorral s vigyázva használják, czélszerű oly kutyáknál, melyekből a tépésre való hajlam kiirthatlannak látszik.

A vadászebek idomításánál elkövetett hibák közt a leggyakoribb az, hogy a kutyákat kemény és fenyegető szavakkal, s nem ritkán veréssel is akarják oly feladat végrehajtására kényszeríteni, melyet ők teljesen még nem értenek. Ha a kutya tényleges tilalomsértésen van kapva, akkor a büntetés meggyőzi őt arról, hogy hibát követett el; ámde másrészt a hiba elkövetése nem oly könnyen határozható el, s az eb a büntetést arra is magyarázhatja, hogy ne tegye azt, a mit parancsoltak neki. Ennélfogva inkább biztatás és bátorítás, mint fenyegetés legyen alapja

minden kísérletnek a vadászeb ösztönszerű fejlődései elősegítésében; a szidás és büntetés csak az engedelmesség kicsikarására vagy az öntudatos nyakasság megtorlására maradjon fenn. Mindenben arra kell törekedni, hogy a kutya szeresse és tisztelje gazdáját, s szigorra ritkán lesz szükség. Idomítási recept nem tesz sok szolgálatot, ha csak maga a gazda nem bír a kutya természeti hajlandóságainak némi felfogásával. Némely kutyával szeliden kell bánni, míg a másik kiméletes bánásmódra nem is hederit; következetesség kegyetlenkedés nélkül s türelemmel párosult határozottság legyen az általános szabály. A kivételeknél a bánásmódot az idomító belátása határozza meg.

Ily keményebb eseteknél azonban a szidás és fenytetés mindig mérsékelt mennyiségben járjon ki, úgy hogy az elegendőnél soha ne terjedjen tovább. A vadászeb naponként futkosson egy-egy fél órát, nemcsak egészségi tekintetből, hanem a végett is, hogy a vadászteren ne váljék széles bolonddó. A kutya, ha egy ideig kötve volt, elbocsáttatván, rendszeren oly túlsapongó, hogy száguldozásában szóra nem hajt, aznap használhatatlan s széleskedésében hamar kifárad, míg a rendes mozgáshoz szoktatott eb ritkán fárad, mindig jó állapotban van, könnyen igazgatható s lábai nem sebesednek ki.

Némely vadász, ha vizsgálja vad után fut, vagy a hívásra nem tér vissza, egy lövet aprót (dunstot) szokott bocsátani hátuljába. Különösen Franciaországban van ez divatban. Lehet, hogy néha jó hatása van, (bár az angol vizsla nem képes megszokni) de én ezt mindig veszélyes játéknak tartom, miután nem egy, — ily módon egészen tönkretett kutyát láttam.

Egy jól idomított kutya társasága nagyon hasznos a fiatal kezdő mezei idomításánál, csak hogy ez utóbbi már kellő képzettséggel bírjon a feltétlen engedelmesség és szófogadás minden részletében, különben még vadabbá válik az öreg mellett s ennek fogásaiba avatkozva, azokat is elrontja.

Ha az idomításba vett fiatal kutyánál a szaglás vagy a nyomozási tehetség hiánya tűnik ki, legjobb azonnal elbánni vele, miután e hiányt semmi egyéb tulajdon nem pótolhatja.

Nem árt a vadásztáskában egy-két harapást vinni s s vadászat közben adni a kutyának, mi azt jó kedvben tartja s kitartását növeli. A vadászati időszakon át kevés húst kapjon, s ez is jól főtt és kukorica- vagy zabliszttel kevert legyen. Angliában durva kétszersültet kevernek a húseledel közé; ha azonban húson kívül egyéb nem kapható, nem kell e miatt szűken tartani a kutyát, miután erejére épen a vadászatkor van szüksége. Kemény napi munka után jó átdörzsölés, jó táplálék és meleg álmójóhatékony hatással leend reá.

A fülrák és óvszere.

(Kutyabetegség.)

A Bécsben megjelenő „Jagd-Zeitung“ egyik számának hirdetései között Bittner Gyula glögnitzi gyógyszerész a kutyák fülrákja ellen oly rendkívüli, hercegek, grófok stb. által kipróbált gyógyszert ajánl, (és árul potom áron 2 frt 20 krajával üvegeséjét) a mely csupán növényi alkatrészekből áll, s a fülrákot ha nem idült (!) gyökeresen kigyógyítja.

A ki nem a reklam, a való útján olcsó és biztos módon akarja e bajt orvosolni — olvassa át a következő sorokat.

Hogy valamely bajt orvosolni lehessen, okát, gyökerét kell felkeresni: a gyógyítás csak úgy lehet sikeres, ha a betegség gyökerét gyógyítjuk, az okot eltávolítjuk.

Mért nem sikerül a fülrák gyógyítása? Mert rákról, fenéről álmodoznak a gyógyítók; a bajt ott keresik, a hol az következményei által szembe tűnik, nem pedig ott, a honnan ered.

Tudja azt mindenki, a ki kutyát nevelt, hogy e nem fiatal állatoknál a nedvek igen nyálkásak és túlaradók. A fiatal kutyák minden betegségeinek ebben rejlik alapja. A fülrégekben is nagyobb mennyiségben élesebb minőségű nyálkás fülszir rakódik le. Ez viszketést okoz s figyeljen rá bárki, látni fogja, hogy ilyenkor az állat folytonosan rázza fejét jobbra balra, felülről le és vissza kanyargatva, úgy hogy a fülek végei egyszer a koponya tetejéhez, egyszer az állkapcsokhoz verődnek: mindkét esetben kemény tárgyakhoz. A következés az, hogy a fülvégek a sok verődés következtében megdagadnak s végre felszakadván vérzeni kezdenek s egészen kisebesednek. Hiába való itt minden orvosság: pokolkő, tüzes vas, vagy szelid növényi anyagokból készült zagyvalék; a tény mindig az marad: a kutya rázza fejét, a fül ismét kisebződik s a rák (innét e szörnyű név) terjed tova feltarthatlanul, s a kutyának vagy fülét kell elvágni, vagy ha nagy bajjal sikerült végre valahogy a gyógyítás: a fül kicsipkéződött, rongyos, és olyan is marad. Hány szép állat veszíté már ily módon el diszét!

Látnivaló dolog tehát, hogy nem más, mint a fülszir meggyűlése és élessége a baj, s azt kell eltávolítani. Erre nézve pár év előtt egy barátom szívessége útján Németországból receptet kaptam, s vizslámnál teljes sikerrel alkalmaztam azt, s mások is, kikkel közöltem jóhatását tapasztalták, s a melyet vadásztársaimmal szívesen közlök. Az alább következő keverékből, melyet minden gyógyszerész 10—20 krért elkészít, naponta egy-egy kávé kanálkával a kutya fülebe töltünk, pár pillanatig fejét felemelve tartjuk, s a fülgölyököt ujjainkkal nyomkodjuk, hogy a vegyület jobban behathasson a fülszir közé. Egy, legföljebb két hét múlva a fülrák megszűnik, s a seb magától begyógyul. A ki a rongyos fültől fél, praeservatumul használhatja hetenként egyszer. Vén, vagy kinőtt kutyánál nincs rá szükség, csak a tisztaságra, s mosás alkalmával a fülek belsőüregét is ki kell tisztítani.

A keverék ím ez:

Oleum petri = kőolaj	} egyenlő mennyiségben keverve (emulsio).
„ aneti = kaporolaj	
„ verbasci = ökörfarkkoróolaj	

De részemről arról vagyok meggyőződve, hogy a tiszta petroleum ugyanezen hatást teend.

Tessék megkísérteni.

V a d á s z - k a l a n d o k.

Vadász-kalandok és azok közlései, két tekintetben lehetnek érdekesek: egyrészt azért, mert az erdő vadjainak életmódjáról, és általában természetstóriájáról felvilágosítanak, ámbár kellő kritika nélkül elfogadva sok mindenféle balvéleményt honosítottak meg, melyekkel még mai napig is találkozunk tankönyveinkben, így p. o. a medvéről még sok mindenfélét össze vissza regélnek; másrészt azért, mert vadász emberre nézve vadászkalandok elbeszélései mindig különös ingerlő hatással voltak és lesznek. Még nem jött össze két vadász ember, hogy habár a széna kaszálásán, vagy bármely más gazdasági, politikai, családi stb. dolgon kezdette volna is a beszélgetést, végre e tere né jusson.

„S a mint végig megyek a repce-táblán, utczu egyszerre csak roppant nagy nyúl ugrik ki mellettem“

„Hát én hogy jártam, tessék csak meghallgatni, eredeti eset, ha magamon nem történt volna, el se hinném; érdemes volna az ujságba kiténni“

„Ejnye“ — gondolja a másik — „már ez csak mégis plusquam így elvetni a súlykot, de megállj, majd mondok én is valamit, hogy még szemed, szád is eláll rája.“

És így halad a beszéd, s Péter bácsi mindig nagyobb mond mint Jóska öcsém, s utóvégre — Manx csak iskolás diák hozzájuk képest. Hja! hisz rég is volt az, mikor az öreg élt, azóta sokat haladott a világ.

De furcsa is az, hogy a nem vadászberek úgy

fennakadnak a vadászkalandok valószínűtlenségén. Hisz ha különös nem volna, ki tartaná érdemesnek elbeszélni, de még inkább ugyan hol akadna hallgatója? Annak pedig, hogy Nimród apánk óta, — még Sz. Hűbertet sem véve ki — akadt volna oly vadász, a kinek vadja közönséges, minden meglepő qui pro quo nélkül lett volna leterítve, mi az oka egyéb, mint a minden emberben közös tulajdon, az önhittség . . . és az igen csábító alkalom. Az alkalom pedig tudvalevőleg mindenre rávezet.

Magában áll a vadász egyedül állásán, vagy műtánilag mondva várában, nincs tanuja, még néha az ég sem, mert az sem kérellik át a sűrű falombozaton, — most jön a vad, ő tüzet ad, talált, — szegény róka baktatva jött, ártatlanságában (?) rosszat sem gyanítva, nem is volt hát mesterség találni őt. De a mesterség az ám, hogy megvan a róka, vagy tán éppen a medve. Hogy volt! Így volt, amugy volt, jött mint a szél. Szökött, csavargott, ravaszán, mormogva, mert észre vett: „de én — — hm, tudom én mennyire lehet bizni az én fegyveremben. Kirner csinálta. Ahova pedig én oda tartom . . .

Vagy baj volt. A kopó szépen hajtott, előtte állott meg a vad, megült a nyúl, ő gyönyörűen célba is vette, és a szegény nyulaeska roppant ijedelmére éppen öt lépéssel idebb verte fel a harasztot a göbecs, s a második cső utána durrant, de merre, hová, azt vadászunk legkevésbé sem tudja. Hm, de nem volt ám senki jelen; — ki lenne az a bohó, ügyetlenségét bevallani! És míg társaihoz kerül, oly szép históriát komponál ki, hogy gyönyörűség. — Kár a tehetségért; mért nem lett író, mily szép dolgokat fundálhatott volna még ki az emberiség javára. De hát mikor oly nagyon ravasz is az a róka.

Hát még azok az utazók, amerikai, afrikai, indiai vadászok, tábori orvosok, turisták stb. Könnyű azoknak eredeti, különös dolgokról beszélni, mikor ők oly országokból jönnek, a hol annyi oroszlán, tigris, alligátor s mind effélék mint nálunk a róka, farkas meg a mókus. — Azután messze vannak ám azok az országok, a hol ők jártak. Azt az egyet azonban dicséretükre meg kell vallani, hogy szeretlenül szerények és igazságszeretők. Öröm előadásukat olvasni. A ki állattant akar írni, jobb kútforráshoz nem is utasíthatjuk.

Persze, megesik néha, hogy már túlságosak is az igazságszeretben és néha torkukra forrt a szörnyű nagy igazság.

Tessék, szolgálunk egy kis példával, ha nem egyébért is, hogy a h a z a i e l e m e k is képezhessék magukat utána.

Egy öreg angol ezredes a vendégszaltánál, asztaltársait napról napra, a legrendkívülbb kalandok előadásával mulattatá s igen rosz néven vette, ha valaki előadását kétkedő mosolylyal kíséré. Egy napon, szintén ebéd után, a boros üveg mellett ülven, kényelmesen hátra dőlve székében, s ujjával malmozva kezdé a szót, a szokott bevezetéssel: a midőn még Indiában valánk, egy napon . . . sat. Az első kaland már eléggé rendkívüli volt. É szerint egy alkalommal midőn fegyvere egyik csőve golyóval, másika göbecsessel vala töltve, elefánttal találkozott, a mely szalonkát vert föl s ő rálött mind a kettőre. S midőn Isten a kárt megszemlélé, — a szalonka, a golyó, az elefánt a — — — göbecs áldozatja lett. „Lehetetlen!!!“ „Csudálatos!!!“ stb. hangzik a körben. Az ezredes egykedvűen folytatja. „Ez semmi egy kalandomhoz képest, a Dsunglakban. Épen pár pávatyúkot ejtettem el, midőn roppant bömbölés üté meg füleimet, s egy bengáli király-tigrist láték magam felé jönni, egyikét faja legnagyobbjai közül. Fegyveremben nincs lövés, társaim messze tőlem, s a fenevad ugrásra készen lelapulva; — életemért egy pitykét sem adtam volna. Most felém ugrik a fenevad, s akár elhiszik önök, akár nem, míg a levegőben száll felém, lövés dördül meg mögöttem, — golyó füttyöl el közvetlen fülem mellett szakállam egy darabját magával horzsolva, s a tigris halva

rogyik lábaimhoz.“ Az ezredes büszkén néz körül. „Csudálatos! valóban igen különös!“ kiáltanak a hallgatók. — „Igen uraim, — de mi a legesodálatosabb a dologban, az, hogy én a lövést sohasem láhattam meg életemben, pedig úgy szerettem volna kezét megszorítani és megköszönni a veszély leggonoszabb percében nyújtott jó szolgálatát.“ S ime, egy ifju irhoni hadnagy lép eléje s barátságosan mosolyogva o képen szól: „Nos ezredes, itt van kezem, mert én valék az említett lövész.“ Az irhoni kópé vállalkozott az ezredest felültetni, s ez teljesen sikerült neki, mert ezt a szemtelen vakmerőség annyira zavarba hozta, hogy egy szót sem tudott válaszolni.

Egy ily Münchhausen felültetése magamnak is sikerült; megkísértem a dolgot elbeszélni.

Ruczákra vdsáztunk az Ipoly öntvényein Kalondu, Tarnócz, Vilke sat. tájékán. Társaságban volt . . . Tóni, csinos, apró természetű fiatal ember, kedves a nők előtt, de a mit mondott, azt legokosabb volt sohasem hinni el, mert — köztünk legyen mondva — az igazságot csak véletlenségből ejti ki ajkain. Ezen szép tulajdonságáért nagybátyám, egy kedélyes öreg úr, H á r y n a k nevezte el.

Lítke alatt, a hol az Ipoly nagyot kanyarodik, a Ráros-felé s a kanyarodás végén esők alkalmával tomboló folyamra dagadó patak, a Dobroda, berohanó árujai következtében feltorlódtott víz, meglehetősen mocsarat képez, a mely Lítkétől Törincsig területén el valami 200 holdnyi tért foglal el, melyet az ottani palócok csáda in a k neveznek, szárazabb években kaszálni szoktak.

Volt itt rucza mint a raj, ezrével kóvályogtak felvert csapatjai fölöttünk. A vadászat silányul ütött ki ugyan, mert a száraz csáté esörgése, (tavasz volt még) már megszűröl felverte a sárga lábú dunai, s fekete esörgőket, vagy messze uszkáltak bent a meglábolhatlan víz tükreken. De kedvünk nem csökkent, és Hary midőn a szárazra jutva kissé megpihenénk, rendkívüliebbnél rendkívüliebb dolgok elbeszéléssel gyönyörködtetett. Végre megsokallám a dolgot, mert már nagyon is merészekké váltak állításai.

„Hary!“ mondám, „lásd a mit te itt elbeszélteél, mind igen rendkívüli, alig hihető, de mi azt elhiszük neked szörnyen, én azonban egy esetet fogok neked elbeszélni s te nem fogod elhinni.“

„Lássuk!“

„Néhány év előtt e helységben kezdtem erdészeti pályámat, s az amott kiálló fedelű lak jelenlegi lakójának keze alatt, a kit pár percz mulva megátogatunk, hogy innánk jó borából, s udvarolnánk szép lányainak, — üztem a vadászat nemes mesterségét.“

Egy napon jöttem a csádaiba ruczázni. Erős szél fujt, s a mint bent gázolnék a mocsár közepén, gonosz szél elkapta kalapom s úgy el tudta rejteni, hogy meg nem találhattam. Kutya nélkül voltam, mit tehettem — kalap nélkül mentem haza.

Idők multával, kacsát lőni mentem le a csátés közé, s a mint ott töröm az utat, anya rucza röppen föl előttem, oda érve, honnét kiemelkedett, alig hittem szememnek a mit láttam — megfordított kalapom volt a fészek s az tele ruczatojással.

„No ez már hazugság, már ezt nem hiszem.“

„Lásd Hary! te tudod, hogy napfénynél világosabb módon csavarod el az igazságot, és én hiszek neked mintha próféta volnál, egyszer mondok előtted el meglepő vadászati eseményt, és te ez egyszer is hazugnak keresztelsz. De van tanum. Jerünk be Lítkére. Persze az erdő-mesternek csak egyet kelle féloldalról kacsintanom, sőt mint rutinírozott vadásznak az is fölösleges vala, és kész volt a tanu, s Hary — — — hitt. Igen is hitt, és pedig annyira, hogy nagybátyám előtt elbeszélte a dolgot; de az már értesülve lévén, kifigurázta őt, hogy Hary, a ki Münchhausen, Manxon sat. túltesz a hazugságban, még sem tud különbséget tenni a való és költött között.“

Kedves olvasóm, és szives ügybarátom, e két példá-

ból eléggé láthatod, mily szép azaz igazság-szeretet, s azért te első, ne higgy el mindent a mit mások regélnék, — te második pedig, ha valamit közlesz velünk, vigyázz, hogy úgy ne járj mint Hány, a ki nem tudta a különbséget a való és költött között. Szigorú ragaszkodás az igazsághoz az, a mit mi mint elmulaszthatlan föltételt szabunk ügybarátaink elé, mert bár mulattató dolgokat is közlünk, de a főczél mindig csak az marad, hogy tanulságos legyen az.

Ne ijedj meg tehát kedves olvasónk, ha e lapokban e czikk fölött álló czímmel találkozol, és ne fordítsd olvasatlanul át a lapot, gondunk lesz rá, hogy Hány és az indiai ezredek távol maradjanak tőle, s azért mégis oly érdekes dolgokkal találkozzál itt, hogy mulass is, hogy nevéss is, s valami újat is tanulj.

E r d é s z L.

Apró hírek.

— **Találkozás oroszlanokkal.** A belga afrikai expedíció egy tagja Kerinából (Közép-Afrika) érdekes levelet írt hazájába. E levélben részleteket mond el a veszélyekről, melyekben 180 emberből álló társasága forgott és forog még most is. E levélből közöljük a következőket: „Minden 3—4 napban vadászatra indulok; rendszeren egy zebrát vagy egy antilopot lövök. Utolsó vadászataim egyikén majd hogy el nem veszttem. Két lövéssel megsebesítettem egy zsiráfot, de ez tovább futott, s én miután hasztalan üldöztem hegyen völgyön át, visszatértem a síkságra, hol szörnyű ordítást hallottam. Két társam azt mondotta, hogy rinocerosz van a közelben. Töltött tizes számú puskával kúsztam a 6 láb magas fűben azon helyig, ahonnan az ordítás jött. Mivel nem vettem észre a rinoceroszt, azt hittem, hogy fekszik, vagy hogy két vadkan küzd egymással, de mégis gondoltam, hogy ezek nem csaphatnak ekkora nagy lármát. Rá se gondoltam, hogy oroszlanok is lehetnek, bár a vidék tele van velük. Merészen előrehatoltam, a fűvet karabélyommal félrehajtva, s végre három oroszlant fedeztem fel, melyek egy általam meglőtt vadkant faltak föl. A vadállatok melle és szája tele volt vérrel; el-elkapkodták egymás elől a zsákmányt. Megrémültem, de megőriztem nyugodtságot. Már azt hittem, hogy utolsó óráim érkezett el, mert az oroszlan nagyon vad, ha evés közben háborgatják. A velem szemben levő oroszlan csakhamar észrevett, rázta sörényét és csapdosott farkával. Mit tettek a többiek, nem tudom, mert egy percze se mertem eltekinteni amattól. Végre meghajolt, hogy rám rohanjon, én egy lépéssel hátráltam s lövésre készen tartottam fegyveremet, szilárdul elhatározva, hogy drágán adom el életemet. De mekkora volt bámulásom és örömöm, midőn észrevettem, hogy lövésemre a két oroszlan egészen ellenkező irányban futásnak eredt. (?) Megkönnyebbülve sóhajtottam fel, s magam köré tekintve kerestem kísérőimet, kik 50 méternyi távolban félelemtől reszkette tartották másik fegyveremet. Közeledtem a földön fekvő harmadik oroszlanhoz, meg volt dögvölve. Éjjeledett s mi visszatértünk tanyánkra.“

— **Amerikai házi-nyúltenyésztés.** A negyvenes évek elején Amerika még nyúlzsört importált, az utolsó bevétel 1854-ben volt, a mely esztendőben a beszállított szőr értéke 425,000 dollárt képviselt; már 1855-ben egész 1865-ig a bevétel szünetelt, ellenben 1866-tól kezdve a kivitel kezdett fejlődni, mely 50—60,000 dollárig fokozódott. A negyvenes években nyulakat hozattak Angol- és Franciaország-ból és azokat szaporítani kezdték. 10 év elég arra nézve, hogy a tengeri-nyúl, akár minő nagy is legyen valamely ország, terjedhessen, és csakugyan terjedt is, mert rövid idő múlva az amerikaiak kezdték a nyúl-árucikket exportálni, eltekintve attól, hogy önnön magukat is a szükségességekkel el tudták látni. A fajták, a melyeket tenyésztettek, az európai fajtákhoz hasonlók. Miután a húsprodukczió roppant nagy, ennél fogva az amerikaiak azon gondolatra jöttek, ezt a húst szintén exportálni, még pedig conserv formában, azaz légmentes bádogg szelenczékben, a melyek

hónapokig elállnak a nélkül, hogy a megromlás veszedelmének volnának kitéve. Ily szelenczék ezrével jönnek az Ozeánon át s tartalmuk eledelül szolgál az angol munkásosztálynak. Hogy mily könnyebbségére szolgál egy háztartásnak ily conserv-hús, abból kiszámítható, hogy a midőn a marhahús ára 60—70 kr fontonkint Londonban, ily conserv többé nem kerül 20 kr-nál. Ez lehetővé teszi, hogy a munkás-osztály is hussal jóllakhassék; a mi pedig az ízét illeti, az persze nem olyan, mintha friss húsból lett volna főzve, felforrvalva azonban, s még egyszer hagyma, paprika, bors és más hozzátételekkel megjavítva, ezen hús hivatásának teljeseen megfelel és lehetővé teszi, hogy a szegény ember újult erővel munkája után láthasson. Az amerikai mindenféle uton és módon tartja nyulait. Nagy mértékben el van terjedve ama tartási mód, hogy egynehány hold bekerített nyúlparkban ezer meg ezer nyúl fejlődhesen a nélkül hogy a tenyésztőnek gondja volna vele. A nyulak hálálval kifogatnak, mert a lövés először költséges volna, de különben is a prémet és húst megsértené.

— **A budai polgári lövészegylet** május hó 2-án vasárnap délután 2 órakor kezdi meg rendes lövészetét az egylet helyiségében, hol 12 órakor társas ebéd tartatik. Lődíjul ki van tűzve 12 darab arany, mely a főváros adománya.

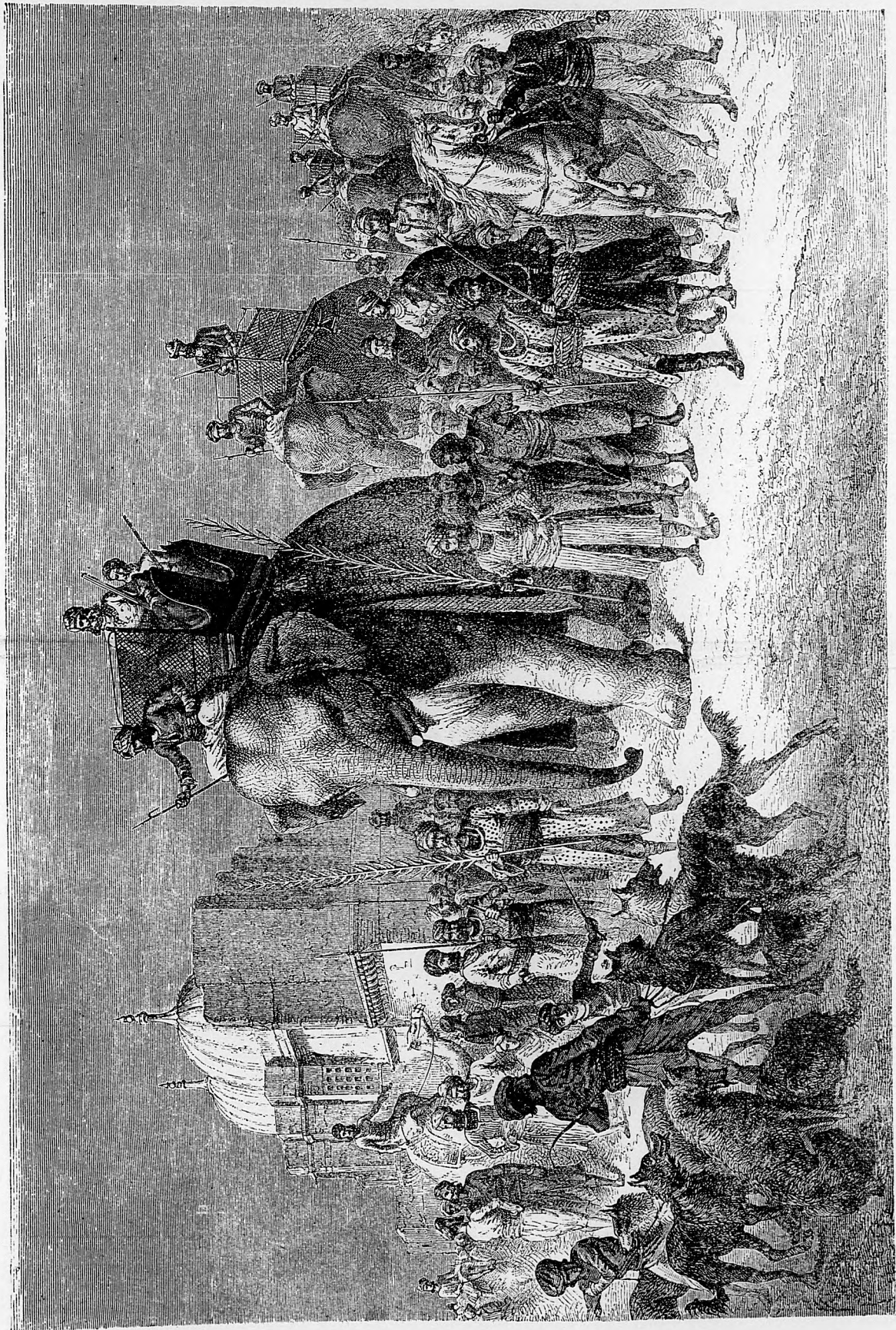
Képeinkhez.

Bölénybika harcza farkasokkal. Nyugat-Amerikának még ma is száz meg száz mértföldre terjedő oly térségei vannak, hova a kultúra még el nem juthatott. Az ily mértföldrekre nyuló térségeknek (prairie) főállatja s úgyszólván királya a bölénybika. A bölények rendszerint csordákban járnak s ha egy területet lelegeltek, tovább húzódnak új legelők keresésére. Vannak ellenségeik is, legkivált a farkasok, melyek itt hihetetlen mennyiségben vannak. Az egész bölénycsordát, — okulva többrendbeli tapasztalatokon — nem merik megtámadni, mert a bölények támadás esetében rögtön zárt sorokat képeznek, a javabikák elől harezolnak s hatalmas soraik elől, a farkasok hátrálni kénytelenek. Amde a farkasoknak is van hadi-taktikájuk. Rendszerint azt a kedvező pillanatot lesik ki, mikor a bölénycsordának keskeny erdőnyíláson vagy völgy-szoroson kell áthaladnia. A ravasz martalócok ilyenkor hirtelen rajtuk ütnek, a bölények ilyenkor nem képesek hirtelen sorakozni, majd páni félelem vesz rajtuk erőt s a csorda a szélrózsa minden irányában szétszóródik. Minden farkascapat kiszemel egy-egy áldozatot s a halálos tusa kezdetét veszi. Jelen képzünk is ily küzdelmet ábrázol.

Indulás a tigrisvadászatra. A tigrisvadászat az indusoknak legkedveltebb, de egyszersmind legveszedelmesebb sportjuk, melyhez mindig bizonyos ünnepélyességgel fognak hozzá. Elöl az elefántok mennek, hátukon toronnyal puskások számára; az el efántok mellett díszbe öltözött szolgálk lépdelnek órási palmaágakkal kezükben; mögöttük a kísérő részint gyalog, részint lóháton; a képet végül hajtók és vadász-kutyák egészítik ki. A kijelölt vadászterületre érve, szabadon eresztik a kutyákat s iszonyu zsvajjal s lármával elkezdődik a hajtás. A búvhelyéről felvert tigris hallatára megzavarodik s futásnak indul. A kör mindinkább szűkebbre húzódik, a tigris nyugtalansága fokozódik, majd néhány tompa bögést hallat s ezzel elrárulja magát. A bögés hallatára a hajtók még nagyobb zajt ütnek, hogy annál jobban megzavarják a tigrist; ez egy ideig még szalad a hajtók elől, de tüstént megáll, amint az ellenséggel szemben látja magát. Ez az elhatározó pillanat; a gyakorlott lövők ilyenkor czélba veszik s leterítik. De meggyűlik a bajuk, ha halálosan meg nem sebesítik a tigrist. — Ez ilyenkor bőszerűen nekirohan a lövőknek s volt már rá eset, hogy a tigris felszökött az elefánt hátára s tornyukban tépte szét a lövőket.

BŐLÉNYBIKA HARCZA FÁRKASOKKAL.

INDULÁS A TIGRISVADÁSZATRA.

HALÁSZAT ÉS HALTENYÉSZTÉS.

A nemzetközi halászati kiállítás Berlinben.

A berlini nemzetközi halászati kiállítás ápr. hó 20-án magasztos ünneppel nyílt meg. Németország, mely oly nagy folyamokkal, szép kiterjedésű tengerparttal dicsekedhetik, mindent elkövet arra, hogy a halászat barátait e nagy horderejű vállalatához megnyerje.

1873-ban Bécs volt a művelt nemzetek alkotó és teremő erejének központja. Nem kevesebb, s büszke öntudattal utalhat Berlin halászati kiállítására; a civilizált világ közeliismerése, becsületében oszthatóztatik. S bár e tárlat a nemzetközi munkásság csak egyik ágára — a haltenyésztésre — szorítkozik, fontos, életrevaló intézmény ez. Hisz halászzal évezredek óta a világ összes nemzeteinek egy-egy osztálya foglalkozott. Nem a haltenyésztés-e az, mely a hajózás kezdetével vesz lendületet, s emelkedik nemzetközi kereskedelmi közeggé?!

Mi igaz szívvvel, lélekkel üdvözljük a német birodalom imént megnyílt kiállítását. Eber figyelemmel kísérik minden mozzanatát, fejlődését. Ime a következőkben adjuk megnyitása ünnepének vázlatát.

* * *

A kiállítást rendező bizottság megalakult. Léptei nem vezérelték eddigelé műveletlen térre. Az eszmével rég foglalkoztak. Szavuk nem hullott meddő talajra, nem hangzott el a pusztában.

A halászat buzgó művelői a skandinávok már a 60-as években rendeztek halászati kiállítást, mely együtt járt a skandináviai gazdasági egyesület tárlatával. Az első, önálló halászati kiállítás Bergenben volt, követé a francziák boulognei tárlata 1866-ban. Svédhonban a halászat felügyelője, a derék Yhlen Gerhardt állt a nemes ügy élére, és szervezte Svédország rendszeres, a gazdaságiakkal egybekötött kiállítását. London sem maradt tétlenül. Az albert-halli nagy nemzetközi kiállításon a halászzal is találkozunk. Moszkva 1873-iki berlini kiállítást követte a bécsi vitágtárlat. Az óriási anyaghalmoz, pompázó dísz elkábítá a látogatót. Mi esuda, hogy a halászat alig ébresztett figyelmet . . . Pedig elküldötték volt terményeiket: Angolország, Észak-Amerika, Franciaország, Ázsia és Afrika. És ez mind csak egy csepp víz volt az óriási Océánban. A francziák 1875. évben a párisi iparpalotában rendeztek halászati kiállítást. A tengeren túl Philadelphiában a 76-iki világkiállításon is jelentékenyen volt a halászat képviselve. Greifswalde 1877. év márczius hó 9—11-éig rendezett madár-, szárnyas állatok- és halászat alkotta kiállítást. Összegyűjtötte a halászati eszközöket, kiköltő-készülékeket. A mult év sem volt meddő. Az apró kiállítások egymást érték. A dán Swendborgban, a felső-ausztriai Kammerben, Erfurt városában, hazánkban Székesfehérvárott volt halászati tárlat.

Ime ezek valának előzői az április hó 20-án megnyílt kiállításnak. Megnyílt oly pompával, minővel nemzetközi tárlat, melyen az emberi foglalkozás csak egy speciális nevezetű szemléltető, eddigelé még nem nyílt meg.

* * *

A kiállítás homlokzata az Invaliden-út oldalán van. Két nyilvános épület: az országos állattani intézet és a gazdasági akadémia határolja. A termények nagy részét a szép, világos, térszerű helyekre helyezték el, melyek jövőre a gazdasági muzeum helyiségei lesznek. Fából épült díszes csarnokok fődik a II. (halászati eszközök, járművek, halászathoz szükséges anyagok, gépek) IV. (fris víziállatok eltarására és szétküldésére szánt készülékek) és VI. (halászbárkák mintái, halászati öltönyök) osztályokat. Itt be- és kifolyási csöves medencékben halak evickélnek. Emitt a mesterséges haltenyésztés eszközei szemléltethők. Amott a

halak, ellenségei ötlenek szemünkbe. Elkülönített pavilionban a halzsirt, halak guanóját, és a conservált és füstölt anyagokat látjuk.

A gazdasági akadémia felé az Invaliden-út oldalán a nagy vendéglő áll. E faépítmények csinos kertet határolnak; oly czélszerű a berendezése, hogy a vizsgálásban kifáradt szem gyönyörködve pihen a virágágyak tarka-barka özőnén, a zöld pázsiton.

A gazdasági muzeum főbejáratán az épület felső világitásu nagy csarnokába jutunk. Japán, China, Kelet-Ázsia, Oroszország, az Osztrák birodalom és Németország itt halmozák össze haltenyésztési czikkeiket. Majd a haltenyésztés története s irodalmának osztályán akad meg révedező tekintetünk; ez Szászország gyöngykiállítás, az pedig a két buffet. Odébb az irodák vannak . . . Az oszlopcarnokból két kelet-ázsiai nagybirodalom: Japán és China terményei bolygatnak felénk. A rend mily mesteri! Egy futó tekintet elég, hogy elbámuljunk; csudálatunkból alig bírnunk kiocsúdni. Soh'se hittük volna, hogy ez államok — ez ágban is — a haladás ily magas fokát elérték. Meglepő! Ilyesmit Európa nem látott. — Európa nézd és — tapsolj! . . . És az emeleten?

Amerika tárgyai fényükkel, dúsgazdagságukkal vetekednek az európai nemzetek küldte terményekkel. Egymásután haladunk keresztül Dél-Amerika, Anglia, Svájc, Olaszország, Svédhon, Dánia, Norvégia és Észak-Amerika territoriumán . . . Utóbbi nagyszámu kitömött halak alkotta gyűjteményével tűnik ki. A felső emeletre fizikai készületeket nagybecsű drága-gyöngy gyűjteményt, a német hercegek által följánlott nagy tiszteletdíjakat helyezték. A két emelet mindegyike 4770 □ méternyi terjedelmű. Így aztán több mint 14000 □ méternyi terület van földel alatt.

Folytassuk útunkat az alsó csarnokban. A függőleges — imént említettem — faépületek alatt a cseppkőbarlanghoz érünk. A borongó félhomályból, csodás színű képekben az örökös tavasz áldott vidéke . . . Olaszország balsamos ege . . . Nápoly kikötője csillanik föl; itt az öbölben sürgő-forgó élet . . . ott a kopasz Vezúv. Emitt díszes villák, amott kis helységek hóféhér házsorokkal . . . egy-egy gyöngye az öblöt övező füzérnek. E kép megragadóan nagyszerű. Wilberg Kristóf mester geniális alkotása — a kiállítás főpontja. A sziklák alatt és előtt vízmedencék terülnek el. Halak sereg e szökik le a tó fenekére, vagy siklik odébb a víz tükrén. A páráját ritkító óriási aquáriumhoz több-több kisebb tavacska kapcsolódik, utánuk a mesterséges haltenyésztés készülékei következnek.

Szakemberek sok ujat, a nagy közönség pedig tán olyasmit lel, mivel eddigelé soh'sem találkozott . . . S most újra a kertbe, vagy a fönt említett csarnokba lépünk. Elbolyongunk a csarnokon végig átszótt kárpitmennyezet alatt; látunk különféle színű, nagyságu hálókat, fogóeszközöket, esolnakokat, halászokat, dolgozó öltönyükben. Vizsgáljuk, fürkészve szemléljük a haltenyésztés ellenségeit, a nagy tinhal-kötegeket . . . a halász-czéh középkori jelmezeit. Ime a kiállítás körvonalai. Vajha a kiállított termények megfelelnének a nagy és sajátszerű vállalat czéljának. Bár ismernők meg az ujat, jót; járnának szakembereink karöltve, s nyílnék meg e nagyfontosságú czikke előtt a világ piacza . . .

* * *

Az idő a nemzetközi ünnepnek kiválóan kedvezett. Talpon volt egész Berlin. Ott hullámozott az Invaliden-uton, nehogy a kiállítás csak egy mozzanatát is elszalaszssa. Tizenegy óra tájban a német trónörökös a tárlat homlokzata elé hajtatott. Mit szóljunk a fogadásról?

Berlin rég nem látott ily fogadtatást. A chinai osztály

előtt kimagasló emelvény barna szőnyeggel volt bevonva. A mennyezeten China czimere. A trónörökös e helyről nyitá meg a kiállítást. Jobbra, balra az idegen nemzetek lobogói, czimerei. A német székváros színe-java e hely körül gyülekezett. Itt a zöld növényzet, ott az egyenruhák czifrasora, fénylő rendjel-esillagok. A karzaton bájos hölgyvilág ríktó színű drágakövektől nehezede őtözetekben. A csarnokok, pitvarokban az állam tisztjei, a központi bizottság tagjai, a megnyitási ünnep hivatalos vendégeitölongtak. A meghívottak sorában az összes technikai iskolák igazgatói valának. Miniszteri hivatalok arany vállbojttal, városi előljárók drága aranylánczokkal. Tengerészek, idegen hatalmasságok képviselői egyenruhában, vagy fekete díszben. A német képviselőház ülését délutáni 1 órára halasztá.

Ott valánk Németország jelenlegi és volt miniszterei: Stollberg Udó gr., Puttkamer, Eulenburg, Bitter, Falk, Lucius, Hobrecht, Friedenthal, Stephan. A trónörökös által elfoglalandó székétől balra a külföld követei: Russel Odo lord (Anglia,) Szcchényi Imre gr. (Az osztr.-magy. birodalom,) Benomár gr. (Spanyolorsz.) Bildt (Svédhon,) (Wihte) (Amerika,) Rhangabé (Görögország,) Rahusen (Németalföld,) Li—Fong—Pas (China részéről.) Körülbelül 11 óraker eget rázó: „Hoch!“ hangozt föl. Frigyes Károly herczeg és az örök ifju Moltke gróf kíséretében jelent meg a trónörökös. Dr. Lucius miniszter hatásos emelkedett szellemű beszéddel üdvözlé; aztán a németországi halászati egylet történetének főbb vonásait vázolá. Tíz évo — ugymond Lucius — hogy az egyesület alakult; központja lett a haladásnak; megismerteté, megkedvelteté e fontos iparágat, a minden jó s széppel párosult hasznosért lelkesedőkkel. Magához esatolá távoli földövek, idegen nemzetek hasonczélu egyesületeit. Hísz ott állottak körülé a külföld megbízottai és követei; elhozták országuk kincseit, hogy közkincsekké válnak . . .

A keleti és északi-tenger, Németalföld és Anglia tengerpartja, Svájcz tava, a nagy Volga, a Földközi- és Fekete tengerek, Észak-Amerika, Japán, China, India mindannyian bemutatják vizeik dúsgazdag faunáját . . .

Lucius élteté a trónörökösöt, mint a halászati egyesület védnökét, buzgó munkását; fölkérte, nyitná meg a nemzetközi kiállítást. A trónörökös megtevé. Lucius folytatá: „A es. k. felség paranasára az első nemzetközi halászati kiállítást ezennel megnyitottnak nyilvánitom, amaz igaz óhajommal, hogy ő felsége a császár sokáig éljen!“ Két ezer ajkról hangozt föl a dörgő egetrázó: „Hoch!“ A zenekar a nemzeti hymmust zendité reá. Az utolsó akkord elhangzott. . . a német halászati egylet jeles elnöke Behr, császári kamarás emelt szót: „Önönmagunkat tiszteljük meg, ha igaz szívünkéből fakadt köszönetünket mondjuk a trónörökösnek, ki egyletünk kegyes védnöke, böles tanácsadója, nem buzgó munkása vala mindég. Ó es. k. felsége a Porosz és Német-birodalom trónörököse sokáig éljen!“

A trónörökös háromszor meghajtá magát. A lelkesedett közönség kalapjait emelé, kendőit lobogtatá. Most a kiállítás szemléletére indultak. 1 óraker, a nagy közönség tödült a helyiségekbe, s ott hullámzott a dúsgazdag kincsek körül. A norvég csoportnál Wallem ur, egy korty halmájzsirral kínálta meg a trónörökösöt. „Hísz hála az égnek, még gyomrom egészséges!“ mondá ő mosolyogva. Az olasz terményeknél a telefon hálózatot csudálta meg. Bele szólt; hangja a távoli helyeken is hallható vala. China egy 50 centiméternyi hosszú osztrigát állított ki: „Vajjon egyszerre, vagy darabokra vagdalva kell-e az osztrigát lenyelniünk?“ jegyzé meg élczesen a mosolygó trónörökös.

Az amerikai biztosnak tetszését, köszönetét nyilvánítá a nagy számmal küldött lazacz-ikráért. Az orosz csoport legnagyobb sörege a trónörökösnek ajánltatott volt föl, míg Bismarck herczeg a legjobb fris kaviár küldeményt vette át.

Utóbb Károly herczeg érkezett. A királyi család tagja megelégedve, azzal az ígérettel távoztak, hogy a kiállítást többször szerencsétetik majd magas látogatásukkal . . .

Az „Oester. ung. Fischerei-Zeitung“ nyomán
Lasz Samu.

— A Balaton halainak fogyását és ezzel az ottani halászat csökkenését legéleńkebben illusztrálják azon adatok, melyeket — értesülésünk szerint — a déli vaspályatársaság szolgáltatott a földmívelési miniszteriumnak. A miniszterium ugyanis a balatoni halászok panaszaí folytán megindított intézkedések előtt hitelesen óhajtván ismerni a csökkenés mérvét, többek között a déli vasúttársulatot is felhívta annak kimutatása végett, hogy az utóbbi 10 év alatt mily mennyiségű hal adatott fel és szállítatott el a balatoni állomásokról.

A déli vasut kimutatása szerint az utolsó 10 év forgalma a következő volt :

Állomás	E v									
	1870	1871	1872	1873	1874	1875	1876	1877	1878	1879
Keszthely	231	643	189	56	150	275	193	2	30	2
Boglár	1.444	736	260	464	886	628	1.195	319	221	90
Szántód	569	332	76	40	181	282	215	41	220	60
Sió-Fok	402	123	149	67	271	506	281	84	229	222
Lepesény	356	264	74	—	451	296	354	287	113	127
Összeg	3.001	2.098	748	627	1.939	1.987	2.238	733	813	501

A gyorsáru-szállításnál szintén csökkenés mutatkozik. Szállítatott mind az 5 állomásraól:

1875.	1876.	1877.	1878.	1879.
1038,	886,	573,	956,	661.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Szárnyasok és nyulak (lapinek) tenyésztése.

Az apró marha, a szárnyasok tenyésztése is csak tengődik hazánkban.

A gazda rendszeresen nem gondol sokat apró marhájával, teljesen magokra hagyja a szárnyas állatokat, melyek a különféle, az udvaron, a szemétdombon található hulladékkal tartják fenn életüket.

Egyes vidékeken még a ludtenyésztésnek tulajdonítanak némi fontosságot, de az észszerű tenyésztés általában nálunk még nincs meghonosítva. Pedig helyes kezelés mellett a szárnyasok tenyésztése is igen szép hasznot hoz.

Nem szükséges e tekintetben a németeket utánozni, kiknek főtörekvésük oda van irányozva, hogy minél feltűnőbb alakú fajtákat neveljenek; a mi parasztfajta tyukunk is kellő gondozás és művelés mellett meghozza a szép hasznot, — főképen a mai időben, hol a külföld is tojásért fordul hozzánk és tyuktojás nemcsak mint táplálék nagy fontosságu, hanem azokból még az ipar is milliókat használ föl. Azzal azonban nincs kimondva, hogy más nemesebb tyukfajokat ne tartunk.

A szárnyasok tenyésztése faluhelyen, a mi gazdasági rendszerünk mellett, ugyszólván semmibe sem kerül, de ha csak némi kis figyelem fordítatnék reá, az ebből folyó jövedelmet kétszeresíteni lehetne.

A ludtenyésztést, mely nálunk főképen a tollak végett történik, még más irányban is kellene és lehetne üzünk, t. i. hús-, máj-, zsír-termelésnek szempontjából.

Nálunk a tenyésztő, ha ludait nem bocsáthatja többé a tarlóra, munkáját befejezettnek tartja. A ludak hizlalásával főképen csak a kereskedő, a kofa foglalkozik. De az is hogyan! Nem lehet feladatunk itt a hizlalásnak különféle módszereit előadni. Elég e tekintetben Pommernre, Elsasszra, Franciaországra utalnom, hol is a ludat a legkiterjedtebb módon, főképen husa, zsirja, mája végett tenyésztik. — A pommerni libamell, a toulousei és strassburgi libamáj-pástetomok híre bejárja az egész világot.

Hát mi ezt nem utánozhatnók?!

Hasonlóan áll a dolog a tyukokat illetőleg. Miért ne lehetne nálunk is híres kappanokat, poulárdokat nevelni és kereskedésbe hozni? Kétséget nem szenved, hogy a herélés következtében az állat súlya emelkedik, a husnak gyengédsége és izletessége fokozódik.

Franciaország, Olaszország, China tömérdek kisherelt tyukokat hoz kereskedésbe és nálunk is híresek a styriai kappanok, meg poulárdok. A kisherelési mütét korántsem oly kegyetlen és veszedelmes dolog, mint ezt sokan tartják. Franciaországban gyermekekre bizzák a tyukok kisherelését, s rendszerint 50 herélt közül csakis 1 mulik ki az operatio következtében.

Mindezen dolgok oly egyszerűek, oly kézzel foghatók, hogy fölösleges minden további szószaporítás. A baromfi tenyésztést kereskedelmi szempontból észszerűen kell üzünk.

Hát mit szóljak még a házi nyulak (lapinek) tenyésztéséről? Ezen hustermelésnek, mely a nép táplálkozásának szempontjából oly annyira fontos tenyésztési ág, hazánkban alig vannak nyomai. Népünknek még sejtelve sincsen, hogy mily roppant olesó husforrás nyílt meg az emberiségnek a szép, nagy házi nyulak tenyésztésével.

A házi nyul London, Páris piaczaian ma már nevezetes szerepet játszik; ott évenként millió meg millió házi nyul kerül eladásra.

Az egyes francia paraszt, különösen Páris közelében bizonyos szamu lapineket tart és terményeit a piacra hozza, Londonban azonban, Angolország saját productóján kívül, még Belgiumból, különösen Antwerpen és Ostende környékéről hozzák a nyulakat. A francziák rendszeren csak kétféle módon készítik el a lapinek husát; az angol konyha

azonban ezen ártatlan állat husából sokféle ételt tud készíteni. Az angolok a lapinek husát általában úgy használják és készítik el, mint a szárnyasok husát. A lapinek husa csakugyan vétekedik is a szárnyasok husával és Londonban, Párisban jelenleg határozottan pótolja is a sokkal drágább szárnyasok husát.

A lapinek tenyésztése ha okszerűen üzetik, bőven és jobban fizet, mint a tyukok tenyésztése, mert a produkált husmennyiség ugyanazon időben és sokkal olesóbb táplálék mellett több.

A házi nyul mindenféle hulladékkal beéri, mindenemü füvet, zöldség-hulladékot eszik. Csak néhány héttel levágatása előtt kell őt zabbal, korpával hizlalni, főtt kukorica pedig husát keményebbé teszi.

Nálunk sokan a házinyulak husa iránt ellenszenvvel viseltetnek, de az tisztán csak előítélet. A lapinek husa, ha jól el van készítve, igen finom izü.

Különböben pedig mindig megfontolandó az, hogy nemzetgazdasági szempontból mindenkor oda kell törekednünk hogy a népnek olesó pénzért jó és egészséges táplálékot nyujtsunk. Miután pedig a hus a legjobb tápszert, azért mindent el kell követnünk, hogy a hustermelést emeljük.

„Ha a tömegnek elegendő táplálékot nem adhatunk“ mondja Beto, s azt a nyomasztó táplálkozási gond alól föl nem menthetjük, soha mivel és szabad néppé nem tehetjük. Tény és történelmi tapasztalat, hogy a rosszul táplált népek, szellemileg sem érnek sokat.“

Midőn tehát a szárnyasok és e nyulak tenyésztését gazdáinknak ajánlanám, nem mulasztatom el egyszersmind kiemelni azt, hogy ki ezen két tenyésztési ág iránt bővebb tájékozást óhajt, megtalálhatja azt a „Gallus“ című folyóiratban, melyet Grubiczy Géza, báró Ambrózy Béla közreműködése mellett szerkeszt, s mely a baromfi és nyultenyésztésnek hazánkban való terjesztését tüzte ki feladatául.

Kriesch János.

Magyarországi Kárpátégylet.

Északról s keletről hazánkat a Kárpát hegylánc övedzi, mely hol merev, szakadozott és komor, mint a magas Tátrában, hol dombos és erdős, mint a Beskid hegység.

E hegylánc belseje nemcsak a természetbúvár vizsgálódásainak nyujt elég tág tért, vad völgyeiben a vadász is lelheti kedvét. Vadászhatik itt medvére, farkasra, hiuzra, vaddisznóra és szarvasra, — s ráadásul a magas Tátrán és Mármarosban a Pietroz havason még zergére is. A turista gyönyörködik természeti szépségeiben, szelid és vadregényes tájképeiben. Talajából számtalan gyógyforrás buzog fel. Hegyeinek gyomra még igen sok szüz kincsesel bővelkedik. Van itt vas, réz, arany, só, opál stb. s még a világhírességterjesztő kőolaj is. Ezek után azt kellene hinnünk, hogy e hegylánc nemcsak minden irányban s tekintetben át van kutatva, de vándor turistáktól is gyakran bejárva s ismerve. Pedig ez korántsines így.

Tudományos és gyakorlati ismerete is még hiányos, idő és kedvtöltésből pedig, a magas Tátrát és Gömörnek barlangjait kivéve még alig látogatják.

Hegy a Kárpátok szép világát kikutatni, turisták számára hozzáférhetővé tenni, utakat s menházakat építeni, a vezetők ügyét szervezni, írásbeli közlemények terjesztése által a Kárpátok ismeretét tágasabb körben s a külföldön is terjesztetni lehessen, alakult a magyarországi Kárpátégylet 1874-ben.

Működése kezdetben a magas Tátrára szorított s itt mondhatni máris bámulatraméltó eredményeket mutat fel olyannyira, hogy a magas Tátra ma már Sveiczczal is versenyezhet s az utasnak mindazon kényelmet nyujtja, melyet gyök megmászásánál igényelhet. Találni már itt

mindenütt vezetőt, menhelyet, ennivalót rendszeres megsza-
boti olesó áron.

A Kárpátgyelet ezen üdvös működését 3 év óta ki-
terjeszti a Kárpátok többi ágaira is, s e célból fiókok is
alakultak kebelében.

Zemplén-, Ung- és Bereg megyében végigvonuló u. n.
Beszkid ágainak búvárlatát a Beszkidalji fiók-egylet tűzte
ki célul. Ennek külön részletes célja a Beszkidnek ta-
nulmányozása tudományos tekintetben, hegyi utak, menhá-
zak építése, közös kirándulások szervezése stb.

Mai napig létrehozta a lovak számára is járható utat
a Polonina, Runára s mi Zemplén megyét s különösen a
szép szinnai körre vándorlókat közelebbről is érdekli, tel-
jesen rendbehozza a tavaszon a tengerszemnél levő két
menházat.

Ez idei őszi közgyűlését augusztus vagy szeptember-
ben Homonnán a Szirtalján fogja megtartani, a honnan
majd kirándulás lesz a Vihorlatra, szinnai körre és a ten-
gerszemhez.

Ezen fiók-egylet ügyeit intézik elnöke: Ruttner Antal
kincstári főerdőmester Ungvárt, titkára: Sigmeth Károly,
vonatmozgósítási főnök S.-A.-Ujhelyben, s pénztárnoka:
Stern Károly vasuti állomásfőnök Ungvárt.

Hogy valaki ezen fiók tagja lehessen, a magyaror-
szági Kárpátgyelet tagjauak is kell lennie. Ennek évi tag-
sági díja 2 frt, — a fiók-egylet díjával együtt 2 frt 30 kr,
— mely díjért a tagok a díszesen kiállított s igen érdekes
tartalmú évkönyvet házukhoz szállítva kapják.

Az egyletbe lépni óhajtok fordulhatnak nevezett tit-
kár Sigmeth Károly urhoz (pataki-úteza Szakácsi-féle ház)
ki a tagsági díjakat is készséggel átveszi s mindennemű
felvilágosítással szívesen szolgál. Nála megtekinthetni az
évkönyvet eddigi I.-VI. kötetét is.

Bár csak mennél többen igyekeznének ezen valóban
hazafias vállalatot támogatni s úgy a csekély tagsági díjjal
való hozzájárulással mint közvetlen résztvétellel is az egy-
let nemes céljainak elérhetését elősegíteni.

Erdészeti teendők május hóra.

Erdőhasználat. A tölgy-sarjerdőben a cserkéreg-
hántás folytatatik. Abroncsnak és gúzsaknak való karókat
még vágni lehet. A szénégetés és tuskóirtás javában foly.
A hegységi erdőkben, különösen a lúczyfenyvesekben a fa-
vágás e hónap elején megkezdődik, ezen vágásokban a fő-
figyelem arra fordítandó, hogy a tönkök a fenyőszű elleni
elővigyázatból ott is lehántassanak, a hol a lúczyfenyő-kér-
get mint cserző anyagot eladni nem lehet.

Fa-szállítás. Azon uszapatakokon, melyeken duz-
zasztányok nincsenek, a hasábfá-úsztatást a víz csekélysege
miatt lassankint be kell fejezni, s azonnal az utóúsztatás-
hoz fogni. A folyókon azonban a hasábfá úsztatása mellett
a tutajozás is egész szorgalommal üzetik.

Értés. A magasabb, zordon fekvésű erdőkben tüle-
velű fák ültetettek, a fenyők magvai vettetnek. A hol
csiraképes szil-magtermést lehet várni, ott ideje van a ta-
lajt annak felvételére a vetényágyakban felásni, a szabad-
ban pedig vágereblyével felkaparni.

Erdővédelem. Az egész erdő szoros tilalom alá
helyezendő, a sarkozásokra és erdőgyújtogatásokra a legna-
gyobb figyelemmel kell lenni, és a surjányokban legeltetést
szigorúan büntetni. A májusfa és hánts-lopás hasonlóul éber
felvigyázatot igényel. Száraz időben a vetényágyakat ön-
tözni, és ha eldudvásodtak, gyomlálni kell. Ezen hónapban
az erdőkáros rovarok irtása az erdész egész tevékenységét
igénybe veszi. A fenyőszurkocsokat (*Curculio pini*) fogóár-
kokban, azonkívül csalnyalábok és csalkéreg segítségével
kell fogni és pusztítani. A fenyő-szű (*Bostrichus typographus*)
ellen csalfák ejtetnek. A fenyőtörny (*Hylesinus piniperda*)
ivadékának fejlődését figyelemmel kell kísérni, és a köz-
cserebulyt (*Melonta vulgaris*), valamint a kinőtt pajorokat

(*Eugerling*) szedetni. A fenyőpohók (*Phalaena bombyx pini*)
hernyói árkokban fogatnak és a gesztekről ezeknek dorong-
gal döngetése által veretnek le. A fenyőgyaponeczok (*Pha-
laena bombyx monacha*) hernyóit még mindig csoportosan
lehet a kérgen lelteni és szétnyomni. A különböző-gyaponecz
(*Phalaena bombyx dispar*), a gyűrűspohók (*Phalaena bom-
byx neustria*) és az aranyfarú-gyaponecz (*Phalaena bombyx
chrysochoea*) hernyóit szét kell nyomni.

Virágzás. Ezen hónapban a legtöbb fánemek virág-
zanak, u. m. a csupkás és csupkátlan tölgy (*Quercus pe-
dunculata et robur*), a bükk (*Fagus sylvatica*), a juhar és
fodor-jávor (*Acer pseudoplatanus et campestre*), a kóris
(*Fraxinus excelsior*), a gyertyán (*Carpinus betulus*), a vörös
berkenye (*Sorbus aucuparia*), a vad-cseresznye (*Prunus
avium*), a zelnice-meggy (*Prunus padus*), a fehér fűz
(*Salix alba*), a vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*), a
pompás-diófa (*Juglans regia*), a jegenye-, lúczy-, erdei- és
czirbolya-fenyő (*Pinus abies, picea, sylvestris et cembra*), a
kőkény (*Prunus spinosa*), a kutyabenge (*Rhamnus frangula*), a
cseregalagonya (*Crataegus oxiacantha*), a varju-tóvis benge
(*Rhamnus catharticus*), a csikos keeskerágó (*Evonymus
europaeus*), a sóska-borbolya (*Berberis vulgaris*), a fekete
afonya (*Vaccinium myrtillus*), az ükörkelonecz (*Lonicera
Xylestium*), a szeder-málna (*Rubus idaeus*), a seprűke (*spar-
tium scoparium*).

Magérés. A következő fánemek magvai érnek: a
köz-szilfa (*Ulmus campestris*), a rezgő nyárfa (*Populus tre-
mula*) és a repkény-borostyán (*Hedera helix*).

A p r ó s á g o k.

— A dunántúli lóverseny-egyesület buzgó és fárda-
hatatlan elnökének, Széchenyi Kálmán gróf vezetése
alatt múlt vasárnap tartotta meg közgyűlését. Az egyesület
üdvös működéséről teljes képet nyújt az elnöki megnyitó
beszéd. Ezután előterjesztetett a múlt évi zárszámadás. A
számadás szerint bevétel volt 1304 db cs. kir. arany, 650
db 10 frkos arany és 17965 frt 28 kr készpénz. Az összes
kiadások voltak 1150 db arany, 650 db 10 frkos arany és
17616 frt 48 kr készpénz. A pénztárban maradt 154 db
cs. kir. arany és 348 frt 80 kr készpénz. A kibocsátott
gyepkönyv magában foglalja a választmányi tagok névsor-
át, az aláírásokat a különböző díjakra. A feltételeket
a folyó évrre és a múlt évi versenyek eredményét, a lovarok
színeit, az egyesület alapszabályait és végül az 1879-ik évi
zárszámadást. A tavaszi versenyek ápril 28-án, az őszi
pedig szeptember 25., 26. és 27-én tartatnak meg. A föl-
tétteleket közölni fogjuk. A választmányba beválasztottak:
Gr. Sztáray János, Blaskovics Ernő, Kovács Antal és Dr.
Mayer Gyula urak.

— A fogarasi államménes 1874-ben alapított az
ország hegyvidéki lótenyésztésének emelésére. A tagosítás
hiánya miatt a ménes földjei 12 mértöld hosszában szét-
szórt, mintegy 5000 hold mezőgazdasági birtokból és 7000
hold erdőből állanak. A ménes anyagának jellege és származása
túlnyomólag lipiczai. Eme fajta oly kitűnő, hogy
ennél jobb keleti származású középnagyságú hegyi lóval
nem bírnak. A fogarasi ménesben a lovak átlag 15 mar-
kosak. Főczél, hogy a lehető legnagyobb tömeg mellett a
középmagosságon túl ne menjenek, mert úgy az erdélyi,
mint a magyar Kárpátvidéken a 15 markos zömök mének
tehetik csak a legnagyobb hasznót. Jelenleg a fogarasi mé-
nesben 80 anyakancza van, melyből 10 tiszta régi székel-
y fajtájú, az erdélyi havasokban a múlt évben vett anyakau-
cza. A ménesnek jelenleg 5 törzsméneje van.

— Egy lófog-orvos. A találmányok és felfedezések
korszakát éljük. Egy Löffler nevezetű kelet-proszországi
és ifjú korában Amerikába kivándorolt azt állítja, hogy a
lovak is sokkal gyakrabban, mint azt hitték, fogfájásban
szenvednek és néhány még meg nem fejttett jelenségnek a
fogfájás az oka. Állítása mellett műtéteinek eredményével

bizonyít. Lagrange gróf híres „Rayon d'Or“ lova változó sikerrel kezdte pályafutását és csak akkor vergődött azon későbbi nagy hirre, midőn Löffler felfedezett egy mélyre hatott fogat és azt eltávolította. Londonban a lófog-orvos a lovas ezredek istállóiban végzett műtéteket, és szakértők állítása szerint a műtétek kedvező befolyással voltak a lovak egészségi állapotára. Newmarketben, az angol training főhadiszállásán ugy egy- és kétéves, valamint idősebb lovakat mentett meg hibáiktól műtétei által. Löffler szakmájába vágó nagy technikai készsége mellett még azon előnnyel is bír, hogy minden kényszereszköz és idegen segítség igénybevétele nélkül végzi műtéteit.

— **A nemzeti hajós-egylet** april 16-án tartotta meg Thaisz Elek elnökölete alatt évi rendes közgyűlését, melyre a tagok igen szép számmal jelentek meg. Megválasztattak a következők: elnök Thaisz Elek, igazgató Matolay Elek, jegyző Jankovits István és dr. Szohner Lajos, pénztárnok Radisits György, művezető Rác Gyula és Jezovits Kornél. Választmányi tagok: Jáhl Nándor, Kozma György, Luczenbacher Miklós, Márkus István, Prückler László és Szarvas Sándor. Szóba hozatván a regatta ügye, élénk eszmecsere fejlődött, és a jelen voltak sajnálkozásuknak adtak kifejezést a felett, hogy a fővárosi fiatalság oly csekély érdeklődést tanúsít a hajózási sport iránt, mely testedző s kellemes időtöltés, míg másutt mind nagyobb lendületnek örvend, nálunk évek óta folyton hanyatlík, úgy, hogy jelenleg versenyegylet hiányában a regattáról ez évben is valószínűleg le kell mondani, dacára annak, hogy az egyesület tagja a múlt évben tetemes áldozatokkal egy új versenyhajót hoztattak Angliából. Elhatározatott végül, hogy az egyesület a nyár folyamán több kirándulást fog rendezni.

— **A Margitszigeten** az idény május hó 1-én nyitattik meg ünnepélyesen. A sziget az utóbbi hetekben sokak által látogatott, akik a természet nagyszerű fejlődésében gyönyörködni ohajtottak. Virágillat és madárdal fogadja a látogatókat az alsó kikötőnél. A fáknak nagy része virágzik, a rózsák bimbóznak a pázsit puha és oly elragadó zöld, melynél a nyárban sem lehet szebb. A szigorú tél ugyan a virágtőkben nagy pusztítást tett, de gondos kezek a fagy által sértetteket új lombokkal pótolták. Az orgona is virágzásban van, és ha az idő kedvező marad, úgy május 1-én a Margitsziget már oly elragadó virágdiszben fog tündökölni, milyenben csak a nyáron szokott lenni. Május 1-én a felső, valamint az alsó felében a szigetnek zenekarok fognak játszani, hogy az idény megnyitása zenével jeleztessek.

— **A hasznos madarak oitalma érdekében** utánzásra méltó példa gyanánt hozzuk fel egy pomeraniai iskolaigazgató által alapított madárvédegyelet alapszabályaiból a következőket: Az egylet tagja lehet minden 10-ik életévét meghaladott fiú, ki elég értelemmel és érzékkel bír a madárvédelem iránt. A tagok kötelezik magukat, hogy 1. a hasznos madarakat, különösen az éneklőket fészkelés és keltés alatt bántatlanul hagyják; 2. madárfészket el nem szednek, de nem is bolygatnak; 3. nem türik, hogy azokat mások kiszedjék; 4. különösen tavaszkor a madárfogást szemmel kísérik; 5. télen kiszórt eleség és hajlékok által a madarak elpusztulását megakadályozzák; 6. hol maguk segíteni nem képesek, azonnal a tanítónak jelentést tesznek, hogy ez a további lépéseket megtehesse. Ezen védelem szándékoltatik kiterjesztetni gyümölcs-, utcai és erdei fákra, valamint a gazdaságra és erdőszetre nézve hasznos állatokra, mint süni, denevérek stb. is. Ily törekvésekről minden esetre csak meleg elismeréssel vehetünk tudomást.

— **A köfali fecskék** (Cypselus apus) mint rovarpusztítók a gazdára nézve igen hasznos madarak, melyeket kimélni szükséges annál inkább, mert apró fészkekbe csak egy tojást raknak s így szaporaságuk igen csekély. Florent Prévost francia tudós adatokat nyerendő e madarak hasznáról, 18-at különbözű időben felbontott s a gyomraikban talált rovarokat megszámlálta. Egy april 15-én ölt madár gyomrában 422, egy april 19-én ölt madárban 649 rovar

volt stb., augusztus 5-én és 19-én ölt két madárban összesen 1342. A 18 madárban együtt 8390, esik egy madárra és egy napra átlag 466 rovar. Csak 150 napot véve fel egy ily állatka mintegy 70,000 káros rovarról és nemzetekétől óvja meg vetéseinket és kerteinket.

— **„A világ legnagyobb gyümölcsöse.“** A „Kertészeti-Füzetek“ jelen évfolyamának mutatószámában a „Ve-gyések“ rovata alatt a világ legnagyobb gyümölcsöséről van szó, melynek leírását a Moniteur A. ből veszi. A magyar szaklap leírja ezen amerikai gyümölcsöst, elcsorolja, minden egyes gyümölcsnem hány példányban van képviselve, s még azt sem felejt el felemlíteni, hogy többi közt 600 ribizkebokor és — ó csuda! — 1604, mondd ezer hatszáznegy szőlőtőke van benne; gyümölcsfák, jelesen: alma, körte, cseresznye, baraczk, szilva és gesztenye 13,500 példányban vannak képviselve. Ez magában véve igen szép, de sajnos, hogy hazai kertészetünk az amerikai gyümölcsösökkel s azok ismertetésével foglalkozik, holott azok távol voltak miatt a mi viszonyainkra vajmi kevés befolyással lehetnek, s hazai gyümölcsöseinkről talán nincs is tudomása. Előttünk fekszik a barsvármegyei roszkosi gyümölcsösnek leírása. A roszkosi gyümölcsös néhai Jeszenszky József által alapítva jelenleg Majthényi László birtokában, 320 magyar holdon fekszik (holdja 1200 ölével számítva) s legnagyobb részben 30 éves és ennél fiatalabb fák-ból áll. Van benne: cseresznye és meggy 4215 darab, alma 5106 db, dió 3252 db, körte 620 db, szilva 5058 db, baraczk 185 db, édes gesztenye 403 db, berkenye, noszpolya 23 db, összesen 18,872 darab, ezen kívül jókora szőlő és faiskoláiban sok ezer fiatal csemete. Ezen adatok által bebizonyítottuk ezen gyümölcsösnek a „világ legnagyobb gyümölcsösénél“ mintegy felével nagyobb voltát. Állításunk alaposágáról pedig ki-ki személyesen meggyőződhetik, a kérdéses objectum nem lévén, mint ama másik, távol valahol Amerikában, hanem Barsvármegyében, és pedig a megye székhelyéhez egy félórányira. De nem áll ezen gyümölcsös egyedül az országban, sőt ehhez 2—3 óra járásra ott van szintén Barsvármegyében Simonyi Sándor nagy kiterjedésű gyümölcsöse, melyért a földmivéleési miniszter indítva érzé magát öt dícsérő oklevéllel kitüntetni. Hát mit szóljunk a hazai iparnak védbástyájáról a felső vidéken, vagy tán helyesebben gyúpontjáról: Zay-Ugróczról, a hol a tulajdonos Zay Albert gróf csak egymaga sajátkezűleg többet ültetett ki 40 ezer darab gyümölcsfánál uradalmában. No de úgy hisszük, szavaink bebizonyítására ennyi példa elég, ajánljuk a magyarországi kertészetet a közönség figyelmébe, mert immár figyelmet érdemel. E—s.

— **A dinnye nedve** egy amerikai tudományos folyóirat szerint a szívós, vén húsfélét meglágyítja, sőt állítólag a dinnyelevéllel való beburkolás is ily hatással van a húsrá. Ha a húst tíz perczig dinnyenedvvel kevert vízben hagyjuk, teljesen megpuhul. Brazíliai mészárosok állítólag rendszeren élnek ez egyszerű eljárással.

— **A fűrészpor.** A. D. Martin ebbevillei (Louisiana) gazda a fűrészpor-nak egy újabb felhasználási módját fedezte föl. Ő ugyanis a burgonyaültetésnél eleinte oly módon alkalmazta a fűrészport, hogy a barázdákba a burgonyák fölébe 15—30 cm. vastag fűrészpor-réteget rakott s ezt aztán kevés földdel fedte be. Később azonban megpróbálta a burgonyák alá is helyezni a barázdába 10 cm. vastag fűrészpor-réteget, s a burgonyák fölébe ugyanezt szórt, mielőtt a földet a barázdákra húzatta volna, és ez eljárásnak még jobb hatását tapasztalta. Ugyan ő a gyümölcsfák töve körül is megpróbálta alkalmazni ez anyagot egy arasznyi széles gyűrű alakú árokba helyezvén s föld alá takarván azt. Ez esetben azt találta, hogy a fűrészpor sokkal tovább nedves állapotban tartja a fák töve körül a földet, mint a melyeknél ez anyagot nem alkalmazta, s ez úton a nagy szárazság idején sok fáján, mely különben elrugta volna a termést, sikerült megtartania azt.

— **Megfagyott vadludak.** Mint orosz lapok írják, mult hó 1-je óta Orenburg környékén oly kegyetlen hideg uralkodik, hogy az emberek nem mernek kimenni lakásaikból, s fűteni kénytelenek, mint decemberben. Az orenburgi vasút több nap óta szünetel a hófúvások miatt. A Novoszergierka melletti pusztán a parasztok nem rég 2435 db vadludat és darut találtak megfagyva.

— **Óvszer** a ragályos betegségek ellen. Tudományos körökben nagy feltűnést kelt Pasteur kitűnő vegyész újabb s a francia tudományos Akadémiának benyújtott fölfedezése. Pasteur t. i. felfedezte azt a gombát, mely a tyukoknál az ugynevezett cholera-betegséget idézi elő, s tenyésztés által e gombának kétféleségét kapta, melyek közül az egyiknek átoltása mindig halálos következményű volt az illető állatra, míg a másik mindig a gyógyulást, valamint azt idézte elő, hogy az előbbi gomba hatása ellen az állatot érzéketlenné tette, történt legyen bár hányszor az átoltás. Hogy mily rendkívül nagyérdemű e fölfedezés, azt alig szükséges bővebben fejtegetni, mert meg van rá a lehetőség, hogy ez alapon, talán némely, talán sok, sőt talán minden ragályos betegség ellen sikerülni fog a betegséget előidéző mérges gomba oly modificatióját fedezni föl, melyek átoltása által az illető betegséget csökkenthetjük. Pasteur fölfedezése továbbá arra is enged kilátást, hogy minden ragályos betegségnek az illető gomba-modificatio átoltása által elejét fogjuk vehetni.

Báró Mednyánszky Árpád és Egerszeghy Sándor,
kiadó-tulajdonosok.

Nyilttér.

K. J. E. J. N. D.

uri ruhaterme

Budapest, váci-utca 1. szám alatt

folyton dús választéku készletet tart a legújabb angol divatkelemből, valamint különlegességeket uri s vadászöltönyökben.

Váci körút

27. sz. a.

A „Páris városához”

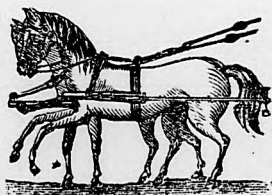
czimzett szálloda
mellett.

STEIN MANÓ

polgári és katonai szijgyártó és nyerges mester

a szerb fejedelem Ő Fenségeinek udvari szállítója.

A nagyérdemű közönségnek ajánlja nyergek, kantárok, vadászati- és lószerszámok, valamint minden e szakmába vágó eszközök bőtartalmu raktárát.

Megrendelések és javítások leggyorsabban eszközöltetnek.

Magyar és külföldi nevelőnőket ajánl és francia játszó társak hozatását gyorsan eszközözi:

HENTALLER BATTÁ SZILÁRDA,

Budapest, özs-utca 22. sz. I. emelet.

Br. Mednyánszky Árpád és Egerszeghy Sándor

„ORSZÁGOS KÖZPONTI HIRDETÉS-FELVÉTELI IRODÁJA”

Budapest V. fürdő-utca 4. sz.

ajánkozik a lehető legmérsékeltőbb feltételek mellett hazai és külföldi legszolidabb földhitelintézeteknél, jelzálog kölcsönök gyors keresztülvitelére és a jelzálogi-kölcsönrel járó telekkönyvi ügyek lebonyolítására, minden készpénz előleg nélkül.

Kitűnő ing szabásért: nyert kitüntetések

Londonban 1871.

Bécsben 1873.

Szegeden 1875.

Székesfehérvárott 1879.

Párisban 1878. Ezüst-Érmek.

BRACHFELD F.

a „Jokey-Club”-hoz czimzett

férfi divat és fehérnemű raktára

Dorottya-utca 7. sz. a.

ajánlja ismert dús választékát czikkeiben; p. o. valódi angol keztyűt mint Dent féle Chevette, Dogskin Kangaroo és többi hajtani való keztyűket, továbbá legújabb angol és francia nyakkendőket, harisnyákat, utóbbiakat selyemből, fil d'Ecosse- és pamutból, alsó-íngeket, nadrágokat, valódi angol esőköpenyeket és kocsikázó-takarókat. Egyszersmind figyelemzeti a magasrangu és nagyérdemű vevőit, hogy az új ing- és zsebkendő divatok már is megjelentek.

A közönség figyelmébe!

ajánlatik

„gyógyíthatatlan seb”

czim alatt már e napokban megjelenő kétkötetes eredeti regény Benedek Aladártól. Szerző e művében éles világitásban mutatja be társadalmunk alakjait s korhatag intézményeit s kérlelhetlen igazságszeretettel ostromozza azon alapjában téves elvi rendszert, mely úgy az államot, mint család-életünket alkotja s irányozza törekvéseiben. Mindeme komoly s inkább a cselekvények mögé rejtett irány-eszmék daczára e regény igen gazdag bonyodalommal, fölötte érdekesítő mesével s helyzetekkel bir és ittott könnyed, humoros zamattal van írva. Az ismert nevű szerző czélzatosan kerülí e munkájában is minden legkevésbbé sértő aesthetikátlanságot és a frivolságban való cynikus leledzést, a mi pedig az újabb regényíróknak erős megrovás alá eső hibáját képezi általában. A valódi író azonban ily eszközökre nem szorul.

E sokak által az irodalomban is kíváncsian várt regényre **aprilis 20-ig szerzőnél** (Budapest Rákoss-utca 6. I. emelet 18. ajtó) lehet megrendelést tenni 2 frt (diszkötésben 3 frt) előfizetési árral, mely előleges díjbeküldés a könyv bérmentes megküldését vonja maga után. Ugyanily áron utánvétli megrendelések is elfogadtatnak. A regény bolti ára drágább lesz.

Nélkülözhetlen háztartási cikkek

valódi britannia ezüsből

a gyári árak negyedrészen kaphatók; u. m.:

	ezelőtt	most
6 db. kitérő, asztali kés, valódi angol pengével	frt 9.—	frt 2.25
6 „ legfinomabb villa, egy darabból	frt 5.80	frt 1.45
6 „ evőkanál, tömör	frt 5.80	frt 1.45
6 „ kávéskanál	frt 3.—	frt .75
6 „ kényvetató, legjobb minőség	frt 6.—	frt 1.50
6 „ levesmerítő, legjobb minőség, tömör	frt 4.—	frt 1.—
1 „ tejmerítő, legjobb minőség, tömör	frt 2.—	frt .50
6 „ legfin. hornyolt angol Victoria-tálcza	frt 2.—	frt .50
2 „ szép asztali- vagy zongoragyertyatartó	frt 4.—	frt 1.—

Mind a 40 darab egyszerre megrendelve (frt 41.60 helyett) csak 9 frt 70 kr. csomagolással együtt.

Továbbá kaphatók még:

	ezelőtt	most
6 db. csemege kés, angol pengével	frt 8.—	frt 2.—
6 „ villa, egy darabból	frt 5.60	frt 1.40
6 „ igen csinos kés, gyermekek számára	frt 8.—	frt 2.—
6 „ villa,	frt 5.60	frt 1.40
6 „ evőkanál,	frt 6.—	frt 1.50
1 meglepő szép álló toalettükör, forgatható	frt 6.—	frt 1.50
1 gyöngyörű szép csukor vagy vajszelence	frt 4.—	frt 1.—
1 gyöngyörű asztali csengettyű, ezüsthanggal	frt 8.—	frt 2.—
2 drb. igen csinos nagy szalon gyertyatartó	„ 36.—	frt 9.—
2 drb. girandole gyertyatartó, 4 karral	„ 44.—	„ 11.—
6 „ igen csinos tojástartó	frt 6.—	frt 1.50
6 „ még szebb tojástartó, tálczával, egy darabban	„ 11.20	„ 2.80
1 „ csinos dohánydoboz	„ 2.—	„ .50
1 „ gyufatartó	„ 3.20	„ .80
1 „ theaszűrő	„ 1.20	„ .30
1 „ csukorhintő	„ —	„ .40
1 „ borshintő	„ —	„ .50
1 „ kézi vagy éjjeli szekrény gyertyatartó	„ 2.—	„ .60
1 „ sőtartó	„ 2.40	„ .60
1 „ főzelékkánál	„ 2.40	„ .60
1 „ tisztítópör, egy-egy golyó	„ —	„ .10

Több bécsi k. kereskedő által "britannia-ezüst" czim alatt hirdetett cikkek csak rozsoló si. erült utánzások, és inkább gyermekjátékszerek, melyek rövid idő múlva f. keték vagy sárkák lesznek.

Annak igazolá. ára, hogy e hirdetésünk nem alapszik szédélgesen, ezennel nyilvánosan kötelezzük magunkat, ha az árak valatának talán nem tetszenének, azokat 8 nap alatt minden fennakadás nélkül visszavenni és a pénzt visszaküldeni. A ki tehát jó és szolid árukat és nem rozsoló, semmire használhatókat akar pénzeért vásárolni, ne küldje pénzét a bécsi szédélgőnek, hanem forduljon csakis közvetlenül az

Egyesült Britannia-Ezüstárak Gyári raktárába

Budapest, HÁRS-BAZÁR 17-ik sz. Rondeau.

Bemenet: Városház-tér 9., és koronaherceg-utca 8.

Levélbeli megrendelések postafordultáival teljesíthetnek és pedig pontosan s lelkiismeretesen.

(Szállítási díj 5 kiló súlyért 33 kr.)

Utazók és lovaglóknek!

Erős uti láda nagyság és minőség szerint 2.85—35 frt. Kéz- és fűgesszethető uti-táska 3—12 frt. Jól berendezett uti-táska 16—60 frt.

Toilette eszközöknek uti-tekercs 1.80, 7 frt. Angol plaid-szikkal 85 krtól 2.50-ig.

UJ! ruhaívó tekercs 5.75. Léggárna 4.80—10 frt. gummi uti edények 1.50—2 frt. Uti takaró, léggárnával 20.50

Uj lapos zseb napóra iránytűvel 1 frt. Amer. 8ra perczmutatóval és ébresztő haranggal 3 frt. Nehéz bika-izom bot 2 frtől 3.75-ig

Bőrathleta bot 5 frt. Selyem-esernyő 4 frtől 12 frt. Szövetesernyő 2—4 frt. Uri napernyő 1.85—4 frt. Vallira függesztő szivartárak 3.85—10 frt. Berendezett pince-tok 3, 5, 7 drb. üvegre 9, 10.50, 13.50 frt. Angol pénz- és értékpapír-szekrény 5.25, 6.75

3, 12 frt. Kedvelt drót hajkefe használata kellemes és frsítő 1.60—2 frt. párizsi cikkek személyes oltalomra és betegipóráshoz

GUMMI Allovet és anyaméh feeskendő 1.80, 2, 2.40, 3.50, fecskendő szekrényben, nyomó szerkezettel 3.50, gummi ágybetét 90 kr. 1.35, 3 frt. Belső Revolver 25 tölténnyel 5—25 frt. Eső-köpeny kanzsával, miniket oldalon viselhető 11, 11.60, 12 frt. Erős bő gummi eső-köpeny lovaglóknek 15.75, 17.30, 19 frt.

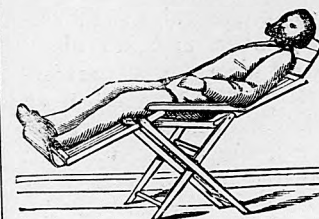
Angol disznóbőr nyereg 15 frttől 35 frt.ig, kantár 2.65-től 4 frt.ig, kettős szarval 4.80—8 frt.ig, kengyel szaj 2.50—3.50-ig, nyereg verhelő 2.25—3.50, izasztó 3—5 frt.ig, zabla 1.80—3. 50, trenzli 50 krtól 2 frt.ig, kengyelvas 1.60—3 frt. Uj heveder önműködő szorítóval 5 frt. Istálló lámpás biztonságrácsos olajra és petroleumra frt. 2—3.50

Lovagló gamasnik szarvas és borjú bőrből 4.50—7.50-ig. Rhinoceros bőri lovagló-vesszők 60 krtól 2.50-ig. Lötisztító keztű 90 kr. Bőr puhított 60 kr. 1, 3 frt. nyereg tisztító szappan 80 kr. Uvegömb-dobó-gépek czéllövészet tanuláshoz 20 frt., 100 drb. töltött uvegömb 5 frt. Megrendeléseknél képes árjegyzéket mellékel

Kertész Tódor, BUDAPEST, 1. Dorottya utca 1.

A pesti faipar-társulat

gőzfavágó, parket és faáru-gyára
ajánlja gyártmányait legjobb anyagból, és pedig
parketát 8 frittől felfelé □°-ként
amerikai, liszthordó, ürmértékek stb. továbbá a bel- és külföldön szab.
önműködő összehajtható székek.

Ezen székek más hasonzerkezetűek felett azon lényeges előnnyel bírnak, hogy magát gépszerűleg, azaz önműködőleg, — anélkül, hogy a rajta ülőhelyét elhagyni kényszerítve volna, vagy annak erőltetésbe kerülne — a kívánt testálláshoz alkalmazkodik. Ezen összehajtható székek láthatók, és megrendelések elfogadhatnak: Budapestben, Frankl B. butoraktárában nádor-utca 17. szám. Hofman G. ezelőtt Margó J. himzés áruk kereskedésében hatvani-utca. — Ohm C. P. varrógép raktárában József-tér és Singer H. vasbutor raktárában bécsi-utca. Székesfehérváron Szenyovszky L.-nél Szécsényi-utca 1. sz. Valamint a Vadász-Ujság szerkesztőségében is.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

KIRNER JÓZSEF,

cs. kir. udvari puskaműves
BUDAPESTEN.

Raktára IV. Szervita-tér, gyára VII. Király-u. 67
ajánlja mindenemű vadász-fegyvereit.
Lefauchaux vadász-fegyverek, sodrony- vagy damasz-csővekkkel: 30 frittől 70 frittig.
Lancaster vadász-fegyverek, sodrony- vagy damasz-csővekkkel. 40 frittől 110 frittig.
Mindennemű Lancaster vadász-fegyverek, saját gyártmánya. díszes véséssel, vagy angol modoru kiállításal, Choke-Bore amerikai furású csővekkkel, Express-Rifle kétesövű golyós fegyverek, melyek golyóröpte 200 lépésig tökéletes vízszintes. Egyesövű golyós fegyverek, czéllő-pisztolyok.
Flobert szoba-pisztolyok 12 ft — krtól 17 ft — krig.
Flobert szoba-fegyverek 13 „ — „ 25 „ — „
Lancaster töltények 16 öblűek
barnák 1 „ 60 „ — „ — „
Lancaster töltények 12 öblűek
barnák 1 „ 80 „ — „ — „
Eley-féle angol Lancaster töltények 16 öblűek 2 „ 20 „ 3 „ 20 „
Eley-féle angol Lancaster töltények 12 öblűek 2 „ 50 „ 3 „ 50 „
Lefauchaux töltények 16 öblűek, 1 frt 40, 2 kr. jrt 20 kr, 3 frt.
Lefauchaux töltények 12 öblűek, 1 frt 80 kr. 2 frt 60 kr. 3 frt 50 kr.
Bogardus-féle üvegömb-dobó gépek, 20 frt, 100 pehelylyel töltött üvegömb 5 frt.
Mindennemű forgony-pisztolyok 5 frittől 49 frittig.
Raktára Bécsben:
SEENGER FERENCZ X. urnál
I. Seiler-gasse 4.